

ΜΕ ΤΗ ΔΙΚΗ ΤΟΥΣ ΦΩΝΗ

Ένα εγχειρίδιο για τη χωρίς αποκλεισμούς
θυματοκεντρική τεκμηρίωση και
μνημόνευση της αναγκαστικής εκδίωξης

GIJTR

Global Initiative for Justice
Truth & Reconciliation

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ ΤΟΠΩΝ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ

Ο Διεθνής Συνασπισμός Τόπων Συνείδησης (ICSC) είναι ένα παγκόσμιο δίκτυο μουσείων, ιστορικών χώρων, αρχείων και πρωτοβουλιών μνήμης αφιερωμένων στην οικοδόμηση ενός πιο δίκαιου και ειρηνικού μέλλοντος, εμπλέκοντας τις κοινότητες στη μνήμη των αγώνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και στην αντιμετώπιση των σύγχρονων επιπτώσεών τους. Το ICSC ιδρύθηκε το 1999 και σήμερα περιλαμβάνει περισσότερα από 370 μέλη Τόπων Συνείδησης σε 80 χώρες. Το ICSC υποστηρίζει αυτά τα μέλη μέσω επιχορηγήσεων, δικτύωσης και επιμόρφωσης.

International Coalition of
SITES of CONSCIENCE

www.sitesofconscience.org.

Φωτογραφία εξωφύλλου: “Εθνικό Μουσείο Ιστορίας της Ταϊβάν”
National Museum of Taiwan History (NMTHT), Ταϊβάν

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ, ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ

Σε όλο τον κόσμο, υπάρχει επείγουσα ανάγκη για δικαιοσύνη, αλήθεια και συμφιλίωση σε χώρες όπου κληροδοτήματα κατάφωρων παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων επισκιάζουν τη μετάβαση από καταπιεστικά καθεστάτα σε συμμετοχικές και δημοκρατικές μορφές διακυβέρνησης. Ωστόσο, τα υπάρχοντα μοντέλα μεταβατικής δικαιοσύνης συχνά παραβλέπουν τη σημαντική φωνή των τοπικών και περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, οι οποίες είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση ενός ειρηνικού και βιώσιμου μέλλοντος. Η Παγκόσμια Πρωτοβουλία για τη Δικαιοσύνη, την Αλήθεια και τη Συμφιλίωση (GIJTR), με οδηγό τον Διεθνή Συνασπισμό Τόπων Συνείδησης (ICSC), στοχεύει στη γεφύρωση αυτού του χάσματος σε συνεργασία με τους τοπικούς πληθυσμούς, το κοινωνικό σύνολο και τις κυβερνήσεις, προσφέροντας θυματοκεντρικές, συνεργατικές προσεγγίσεις στη μεταβατική δικαιοσύνη.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΟΥ ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ (AHRDO)

Η Οργάνωση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δημοκρατίας του Αφγανιστάν (AHRDO) είναι ένας ανεξάρτητος, μη κυβερνητικός και μη κερδοσκοπικός οργανισμός που δεσμεύεται να προάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και τη δικαιοσύνη στο Αφγανιστάν μέσω της διερεύνησης και της τεκμηρίωσης αποτρόπαιων εγκλημάτων, υποστηρίζοντας τη θυματοκεντρική δικαιοσύνη, όπως μέσω διεθνών μηχανισμών δικαιοσύνης, σχεδιάζοντας πολιτιστικές και καλλιτεχνικές πρωτοβουλίες για προώθηση της ειρήνης και του διαλόγου μεταξύ των κοινοτήτων και αναπτύσσοντας τη δημόσια μνήμη και τη μνήμη εκατομμυρίων θυμάτων πολέμου ως αντίδοτο στη βαθιά ριζωμένη κουλτούρα της ατιμωρησίας και των βαθιά ριζωμένων ηθικών αξιών περί πολέμου και βίας στη χώρα.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΟ ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

Ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2024. Το εγχειρίδιο *Με τη δική τους φωνή: Ένα εγχειρίδιο για τη χωρίς αποκλεισμούς θυματοκεντρική τεκμηρίωση και μνημόνευση της αναγκαστικής εκδίωξης* παρέχει καθοδήγηση για την υιοθέτηση θυματοκεντρικών, χωρίς αποκλεισμούς, προσεγγίσεων τεκμηρίωσης και μνημόνευσης που δίνουν τη δυνατότητα στους αναγκαστικά εκδιωχθέντες να διαμορφώσουν τις δικές τους αφηγήσεις και να διασφαλίσουν την ουσιαστική και ισότιμη συμμετοχή τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Αυτό το εγχειρίδιο βασίζεται στην ημερίδα εικονικής ανάπτυξης ικανοτήτων *Με τη δική τους φωνή: Θυματοκεντρική, χωρίς αποκλεισμούς, τεκμηρίωση και μνημόνευση της αναγκαστικής εκδίωξης* που διοργανώθηκε από το ICSC και την AHRDO στις 12-14 Σεπτεμβρίου 2023. Με τη διευκόλυνση του προσωπικού του ICSC και μιας ομάδας εμπειρογνομόνων από την Γκάμπια, τη Μιανμάρ, τη Νότια Αφρική και τη Συρία, η ημερίδα βασίστηκε τόσο στην [Παγκόσμια πρωτοβουλία του ICSC για την αλήθεια και τη συμφιλίωση](#) όσο και στο πρότζεκτ τεκμηρίωσης και μνημόνευσης της μοναδικής [Μεθοδολογίας Διόρθωσης Καταγραφής](#). Το εγχειρίδιο βασίζεται επίσης στις εμπειρίες και τις γνώσεις των οκτώ οργανώσεων που έλαβαν επιχορηγήσεις για την υλοποίηση θυματοκεντρικών, χωρίς αποκλεισμούς, έργων τεκμηρίωσης και μνημόνευσης σε αναγκαστικά εκδιωχθέντες ανθρώπους στο [Αφγανιστάν: Προώθηση δικαιωμάτων, υιοθέτηση μιας θυματοκεντρικής, χωρίς αποκλεισμούς, προσέγγισης τεκμηρίωσης και μνημόνευσης](#), και μιας 10μηνιας συνεργασίας μεταξύ του ICSC και της AHRDO για την προώθηση των δικαιωμάτων σε θύματα όπου έγιναν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αναγκαστική εκδίωξη τόσο στο Αφγανιστάν όσο και παγκοσμίως.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το ICSC ευχαριστεί τις οκτώ οργανώσεις που μοιράστηκαν τα διδάγματα από τα θυματοκεντρικά, χωρίς αποκλεισμούς, προγράμματα τεκμηρίωσης και μνημόνευσης για βίαια εκδιωχθέντες ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων των εξής:

- [Οργάνωση Εγκληματολογικών Επιστημών του Αφγανιστάν \(AFSO\)](#)—Καναδάς
- [Αφγανικός Οργανισμός ΛΟΑΤ \(ALO\)](#)—Δημοκρατία της Τσεχίας
- [Σύνδεσμος Αλληλεγγύης Αφγανών Προσφύγων \(ARSA\)](#)—Τουρκία
- [InfoPark](#)—Σερβία
- [Πρωτοβουλία της Παγκόσμιας Κοινωνίας για την Ειρήνη και τη Δημοκρατία \(GLOSPAD\)](#)—Ουγκάντα
- [Mujer Diaspora](#)—Ισπανία και Αγγλία
- [Εθνικό Μουσείο Ιστορίας της Ταϊβάν \(NMTI\)](#)—Ταϊβάν
- [Δίκτυο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ροχίνγκια \(RHRN\)](#)—Καναδάς και Μπαγκλαντές

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος	5
Εισαγωγή	11
Θυματοκεντρική προσέγγιση στην τεκμηρίωση και τη μνημόνευση	12
Ορισμός της θυματοκεντρικής προσέγγισης για την τεκμηρίωση και τη μνημόνευση	12
Παραδείγματα θυματοκεντρικής προσέγγισης στην τεκμηρίωση και τη μνημόνευση	14
Υιοθέτηση μιας θυματοκεντρικής προσέγγισης στην τεκμηρίωση και τη μνημόνευση σε άτομα που έχουν εκδιωχθεί με τη βία	17
Τήρηση ηθικών αρχών	17
Υιοθετήστε μια ευαίσθητη και όχι εκ νέου τραυματική προσέγγιση	21
Ψυχικό τραύμα, δημιουργία νέου ψυχικού τραύματος και βίαια εκδιωχθέντες	21
Προσέγγιση με Γνώση των Ψυχικών Τραυμάτων (ΤΙΑ)	22
Προσαρμογή σε ανάγκες και δόμηση εμπιστοσύνης και αυτενέργειας	26
Μέθοδοι που περιλαμβάνουν τη συμπερίληψη, τη στήριξη και τη συμμετοχή	31
Ορισμός μεθόδων που περιλαμβάνουν τη συμπερίληψη, τη στήριξη και τη συμμετοχή	31
Παραδείγματα μεθόδων που περιλαμβάνουν τη συμπερίληψη, τη στήριξη και τη συμμετοχή	33
Υιοθέτηση μεθόδων που περιλαμβάνουν τη συμπερίληψη, τη στήριξη και τη συμμετοχή σε βιαιώς εκδιωχθέντες	35
Βεβαιωθείτε ότι περιλαμβάνονται οι περιθωριοποιημένες φωνές μεταξύ των βιαιώς εκδιωχθέντων	35
Υιοθετήστε μεθόδους στήριξης για τη διήγηση ιστοριών	38
Δημιουργία συνεργατικών διαδικασιών λήψης αποφάσεων και συνδημιουργίας	41
Συμπέρασμα	44
Βιβλιογραφικές αναφορές	45

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι κοινωνίες που υπομένουν παρατεταμένες ένοπλες συγκρούσεις και εκτεταμένη βία συχνά παλεύουν με την κατάρρευση της κοινωνικής τάξης και των δομών, πέφτοντας σε έναν ατελείωτο κύκλο βίας και συγκρούσεων. Η διάσπαση αυτού του κύκλου και η διαφυγή από αυτή τη δίνη είναι ένα καθολικό ερώτημα που δεν απαντάται εύκολα. Η λύση απαιτεί επαναπροσδιορισμό και ανακατασκευή των κατεστραμμένων κοινωνικών δομών, που είναι ένα σύνθετο και δύσκολο έργο. Η ανασύσταση της παλιάς τάξης είναι συχνά αναποτελεσματική και η επίτευξη διαρκούς ειρήνης απαιτεί την εγκαθίδρυση μιας νέας κοινωνικής τάξης στην οποία όλα τα τμήματα της κοινωνίας, ιδιαίτερα τα θύματα, αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως εταίρους και δικαιούχους της δίκαιης και ισότιμης ιδιότητας του πολίτη.

Το ζήτημα της κοινωνικής συμμετοχής και της ισότητας έχει τεράστια σημασία για τα θύματα. Αυτούς που ζυγιάζουν κάθε πολιτικό ή κοινωνικό πρόγραμμα που συνδέεται με τη συλλογική μοίρα έναντι αυτού του κριτηρίου. Τα προγράμματα και οι διαδικασίες που αποτυγχάνουν να δώσουν μια σαφή και ικανοποιητική απάντηση στη συμμετοχή των θυμάτων, στην ουσία, προκαθορίζουν την αποτυχία τους.

Ο πόνος και τα βάσανα των θυμάτων ταλαιπωρούν την κοινωνία σαν μια διαρκώς ανοιχτή πληγή. Η επίτευξη διαρκούς ειρήνης φαίνεται ανέφικτη μέχρι να επουλωθεί αυτή η πληγή. Είναι σαφές ότι πολλές από τις ζημιές και τα δεινά που προκαλούνται από τον πόλεμο και τη βία είναι ανεπανόρθωτα. Ζωές, ευκαιρίες και πόροι που έχουν χαθεί δεν μπορούν να ανακτηθούν. Τα θεμελιώδη ερωτήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν σε μεγάλη κλίμακα στην κοινωνία είναι πώς μπορούν να θεραπευτούν τα δεινά των επιζώντων και των θυμάτων, και η οργή που προκαλείται από τη βία και τα εγκλήματα, και πώς μπορεί η κοινωνία να μεταβεί από έναν κύκλο βίας και αναταραχής στην ειρήνη και την αμοιβαία αποδοχή.

Η προώθηση της κοινωνικής αλληλεγγύης προς τα θύματα και η αναγνώρισή τους δημοσίως, αφενός, και η καταδίκη των εγκλημάτων και της βίας από τη δημόσια συνείδηση, αφετέρου, είναι απαραίτητες για τον τερματισμό των βίαιων καταστάσεων, την πρόληψη της επανάληψης βίαιων γεγονότων και την απομάκρυνση της κοινωνίας από τις τραγωδίες του παρελθόντος και όδευση προς την ειρηνική συνύπαρξη. Στα δύο άκρα αυτού του φάσματος μετάβασης είναι η ανάληψη ευθύνης για το αιματοβαμμένο παρελθόν και η δημιουργία ενός νέου, ειρηνικού μέλλοντος. Η αγκίστρωση των θυμάτων στο κέντρο μπορεί να δημιουργήσει κοινωνική αλληλεγγύη και συναίνεση που διευκολύνουν αυτή τη δύσκολη μετάβαση. Αυτό νοείται λέγοντας «θυματοκεντρική προσέγγιση».

Πώς χρησιμοποιείται η θυματοκεντρική προσέγγιση; Η προαναφερθείσα αντίφαση εξηγεί δύο κύριες πτυχές της θυματοκεντρικής προσέγγισης: τη θυματοκεντρική προσέγγιση στην αντιμετώπιση της βίας και των εγκλημάτων και τη θυματοκεντρική προσέγγιση στη δημιουργία ειρήνης και νέων κοινωνικών δομών. Για την αντιμετώπιση αυτών των πτυχών, πρέπει να επιτευχθούν τέσσερις θεμελιώδεις στόχοι:

- Τα θύματα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να μιλούν πρόθυμα για βίαια γεγονότα, και να τους ακούν οι άλλοι και να τους δίνουν προσοχή.
- Η ταλαιπωρία των θυμάτων πρέπει να αναγνωρίζεται από την κοινωνία και πρέπει να εκφράζεται η καταδίκη της βίας και των εγκλημάτων.
- Οι απαιτήσεις και οι επιθυμίες των θυμάτων πρέπει να πάρουν προτεραιότητα κατά την αντιμετώπιση εγκλημάτων και να στηρίζονται τα θύματα ώστε να έχουν αποφασιστικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία. Και
- Τα θύματα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά σε προγράμματα οικοδόμησης της ειρήνης και στη δημιουργία νέων, πιο δίκαιων και ισότιμων συστημάτων.

Η επίτευξη αυτών των στόχων περιλαμβάνει τον σχεδιασμό και την προσαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος με ποικίλες, πολυδιάστατες και ταυτόχρονες επιχειρησιακές δράσεις. Οι πρωτοβουλίες τεκμηρίωσης και επούλωσης για τα θύματα χρησιμεύουν ως θεμελιώδεις σημείο εκκίνησης για αυτό το πρόγραμμα, καθώς πολλές επακόλουθες ενέργειες βασίζονται σε αυτή την τεκμηρίωση. Για παράδειγμα, η αντιμετώπιση των εγκλημάτων και ο προσδιορισμός των δραστών τους εξαρτάται από την ύπαρξη εύλογα τεκμηριωμένων αποδεικτικών στοιχείων.

Αυτό το εγχειρίδιο έχει ως στόχο να εξηγήσει τις πρωτοβουλίες τεκμηρίωσης και μνημόνευσης, δίνοντας έμφαση σε μια θυματοκεντρική προσέγγιση και εισάγοντας βασικές δράσεις μαζί με τις μεθόδους τους.

Μια θυματοκεντρική προσέγγιση στις δραστηριότητες της Οργάνωσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δημοκρατίας του Αφγανιστάν (AHRDO):

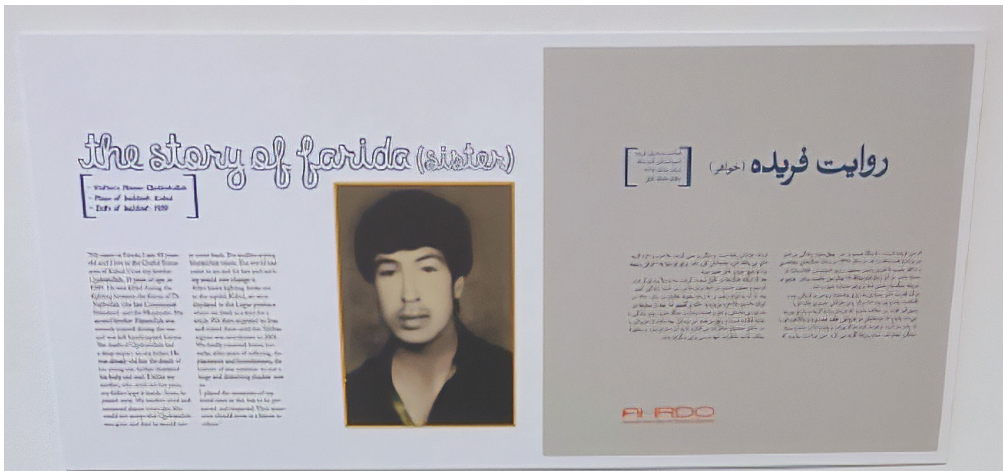
Τα θύματα βρίσκονται στο επίκεντρο πολλών δραστηριοτήτων της Οργάνωσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δημοκρατίας του Αφγανιστάν και τα προγράμματα που σχετίζονται με τη δικαιοσύνη και την οικοδόμηση της ειρήνης έχουν εφαρμοστεί με μια θυματοκεντρική προσέγγιση. Έχουν γίνει δράσεις για τεκμηρίωση και αναζήτηση της αλήθειας, ίαση των θυμάτων, μνημόνευση και καταπολέμηση της λήθης, οργάνωση και στήριξη των θυμάτων, υποστήριξη των αιτημάτων και των παρακλήσεών τους και προσπάθειες οικοδόμησης της ειρήνης. Ορισμένες από αυτές τις δραστηριότητες έχουν επικεντρωθεί ειδικά στις ευάλωτες ομάδες, καθώς και σε τραυματίες, γυναίκες, παιδιά, μειονότητες και εκδιωχθέντες.

Οι δραστηριότητες της AHRDO κατηγοριοποιούνται ως εξής:

Συλλογή αφηγήσεων θυμάτων: Μέσω αυτής της δραστηριότητας, η AHRDO έχει πραγματοποιήσει χιλιάδες συνομιλίες με τα θύματα και τις οικογένειές τους, συγκεντρώνοντας και οργανώνοντας από πρώτο χέρι μαρτυρίες βίαιων γεγονότων, με δικά τους λόγια. Έχουν επίσης τεκμηριωθεί ορισμένες σημαντικές πράξεις βίας και έχουν διεξαχθεί συνεντεύξεις με δεκάδες θύματα αυτών των συμβάντων. Αυτές οι αφηγήσεις δημοσιεύονται σταδιακά. Μέχρι σήμερα, έχουν δημοσιευθεί 128 αφηγήσεις μέσα σε τέσσερις τόμους και αρκετές

“Οργανισμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δημοκρατίας του Αφγανιστάν” Afghan Human Rights and Democracy Organization (AHRDO), Αφγανιστάν

“Οργανισμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δημοκρατίας του Αφγανιστάν” Afghan Human Rights and Democracy Organization (AHRDO), Αφγανιστάν

άλλες είναι έτοιμες για δημοσίευση. Η τεκμηρίωση, η μνημόνευση και η καταπολέμηση της απειαισθητοποίησης στη βία είναι οι πρωταρχικοί στόχοι της συλλογής τέτοιων αφηγήσεων. Σε ευρύτερο επίπεδο, αυτές οι αφηγήσεις χρησιμεύουν ως πρωταρχική και βασική πηγή για τη συγγραφή της ιστορίας συγκρούσεων στο Αφγανιστάν.

Ακροάσεις των θυμάτων: Αν και πραγματοποιήθηκε σε περιορισμένες συνεδρίες, η AHRDO διευκόλυνε για πρώτη φορά στο Αφγανιστάν αφηγήσεις βίαιων γεγονότων από πρώτο χέρι που τις αφηγήθηκαν θύματα. Από το 2019 έως το 2021, η AHRDO διεξήγαγε 25 δημόσιες ακροάσεις.

Εκθέσεις κουτιού μνήμης (Memory Box): Οι εκθέσεις Memory Box πραγματοποιήθηκαν για πρώτη φορά το 2012 με τίτλο «Memory Box: Μια προσπάθεια για την πρόληψη καταστροφών» σε συνεργασία με τις οικογένειες των θυμάτων σε διάφορες επαρχίες του Αφγανιστάν. Συλλέχθηκαν εικόνες, αντικείμενα και τα προσωπικά έγγραφα των θυμάτων σε ειδικά κουτιά μνήμης, μαζί με μια σύντομη περιγραφή της ζωής και του θανάτου τους, και στη συνέχεια παρουσιάστηκαν δημοσίως. Κάθε έκθεση πραγματοποιήθηκε με την επίδειξη νέων κουτιών θυμάτων και αυτά τα κουτιά και τα σχετικά αντικείμενα μεταφέρθηκαν στη συνέχεια στο ειδικό αρχείο της AHRDO. Τα επόμενα χρόνια, ετοιμάστηκαν πάνω από χίλια κουτιά θυμάτων, με αποκορύφωμα την ίδρυση του Μουσείου Θυμάτων το 2019.

Διαβουλεύσεις και επιμορφώσεις: Αυτές οι συνεδρίες διεξήχθησαν για να ενημερώσουν, να ενώσουν και να στηρίξουν τα θύματα να επιδιώξουν τα αιτήματά τους και να υποστηρίξουν τα δικαιώματά τους. Συντάχθηκαν εκπαιδευτικά εγχειρίδια για διάφορα θέματα που σχετίζονται με τα δικαιώματα και τα αιτήματα των θυμάτων, καθώς και μηχανισμοί και δίαυλοι για την αντιμετώπιση διεθνών εγκλημάτων, αρχές και θεμέλια του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, μηχανισμοί μεταβατικής δικαιοσύνης και συμμετοχή των θυμάτων στις διαδικασίες οικοδόμησης της ειρήνης. Στη συνέχεια, διοργανώθηκαν δεκάδες εκπαιδευτικά προγράμματα και συμβουλευτικές ημερίδες για τις οικογένειες των θυμάτων σε διάφορες επαρχίες του Αφγανιστάν. Επίκεντρο αυτών των προγραμμάτων αποτέλεσε ο ρόλος των κοινωνικών ομάδων, ιδιαίτερα των θυμάτων, στις κοινωνίες που μεταβαίνουν από τη βία στη δίκαιη και διαρκή ειρήνη. Οι ειδικές συμβουλευτικές συνεδρίες για την αντιμετώπιση του ψυχικού τραύματος και των μετασυγκρουσιακών ψυχολογικών βλαβών στα μέλη της οικογένειας των θυμάτων ήταν επίσης μέρος αυτών των συνεδριών. Η AHRDO διοργάνωσε επίσης πολλά συνέδρια και σεμινάρια για το θέμα αυτό.

Οργάνωση των θυμάτων για δράσεις ευαισθητοποίησης: Η αρχική φάση αυτού του προγράμματος ξεκίνησε το 2012 με τη δημιουργία των «Τοπικών συμβουλίων Jirgas για τα θύματα» και «Τοπικών συμβουλίων για θύματα» στην Καμπούλ και σε πολλές άλλες πόλεις του Αφγανιστάν. Αυτή η πρωτοβουλία συνεχίστηκε με τη δημιουργία δικτύων θυμάτων σε επίπεδο επαρχιών και ζωνών τα επόμενα χρόνια. Μέσω αυτών των δικτύων, κινητοποιήθηκαν τα θύματα για να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους και να διεκδικήσουν τα

αιτήματά τους σε επίπεδο επαρχιών και ζωνών, ενθαρρύνοντας παράλληλα και άλλα θύματα να συμμετάσχουν. Αυτά τα τοπικά δίκτυα συνεργάστηκαν στη συνέχεια για να επεκτείνουν τις προσπάθειες δράσεων ευαισθητοποίησης σε εθνική κλίμακα.

Η AHRDO ολοκλήρωσε αυτές τις προσπάθειες συγκαλώντας την Εθνική Σύμβαση για τα Θύματα στις 10 Δεκεμβρίου 2020, που συνέπιπτε με την Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και την Εθνική Ημέρα Θυμάτων του Αφγανιστάν, και σηματοδοτώντας τη δημιουργία του πρώτου Εθνικού Δικτύου Θυμάτων. Στη συνέχεια, το δίκτυο αυτό διεξήγαγε διάφορες επιμορφώσεις και συντονιστικές συναντήσεις σε λαϊκό επίπεδο. Επιπλέον, διοργανώθηκαν συγκεντρώσεις και πορείες διαμαρτυρίας που υποστήριζαν τα δικαιώματα των θυμάτων σε πολλές επαρχίες, με την υποστήριξη της AHRDO.

Θεματική έρευνα: Η διεξαγωγή θεματικής έρευνας σχετικά με πράξεις βίας και διεθνή εγκλήματα στο Αφγανιστάν είναι ένα άλλο τμήμα των δραστηριοτήτων της AHRDO. Αυτές οι ερευνητικές προσπάθειες δίνουν ιδιαίτερη προτεραιότητα στα θύματα αυτών των γεγονότων, συλλέγοντας πρωτεύοντα δεδομένα μέσω πολυάριθμων συνεντεύξεων και συζητήσεων με τα θύματα.

Καλλιτεχνική προσέγγιση: Η ενσωμάτωση καλλιτεχνικών εργαλείων και μεθόδων παρέμεινε αναπόσπαστο μέρος των πρωτοβουλιών της AHRDO. Το συμμετοχικό θέατρο, με ιδιαίτερη έμφαση στο Θέατρο του Καταπιεσμένου, είναι μία από τις μεθόδους που έχει χρησιμοποιήσει η AHRDO στα προγράμματά της που αφορούν τα θύματα. Αυτές οι θεατρικές παραγωγές βασίζονται στις τεκμηριωμένες αφηγήσεις των θυμάτων, εκτελούνται με τη συμμετοχή των θυμάτων, και η διαχείριση και σκηνοθεσία τους γίνεται από την καλλιτεχνική ομάδα της AHRDO. Η AHRDO έχει διοργανώσει φεστιβάλ διήγησης ιστοριών, ποίησης και ζωγραφικής, έχει δημιουργήσει ντοκιμαντέρ και έχει δημιουργήσει οπτικά και ηχητικά κλιπ που επικεντρώνονται σε θέματα που συνδέονται με τα θύματα ή σε συνεργασία με αυτά, αποτελώντας μια άλλη διάσταση των καλλιτεχνικών προγραμμάτων της.

Η AHRDO αναλαμβάνει αυτές τις δραστηριότητες με μια μακρόπνοη προσέγγιση, με στόχο την επίτευξη δικαιοσύνης και βιώσιμης ειρήνης. Η AHRDO πιστεύει ακράδαντα ότι η επιτυχία των προγραμμάτων οικοδόμησης της ειρήνης σε μια κοινωνία που έχει πληγεί από τον πόλεμο είναι σημαντικά περιορισμένη χωρίς τη συμμετοχή των θυμάτων. Ειδικά σε χώρες όπως το Αφγανιστάν που έχουν υποστεί πολλά χρόνια συγκρούσεων και βίας και όπου τα θύματα αποτελούν σημαντική μερίδα του πληθυσμού, μια «θυματοκεντρική ειρήνη» διευκολύνει την επιδιόρθωση των κοινωνικών ρήξεων που διαιωνίζουν τις συγκρούσεις και τη βία.

Hussain Saramad, Ερευνητής, Οργάνωση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δημοκρατίας του Αφγανιστάν (AHRDO)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αναγκαστική εκδίωξη αυξάνεται σε όλα τα μέρη του κόσμου. Σύμφωνα με [στατιστικά στοιχεία που δημοσίευσε η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες \(UNHCR\)](#), περισσότεροι από 100 εκατομμύρια άνθρωποι εκδιώχθηκαν βίαια στο τέλος του 2022 ως αποτέλεσμα πολέμου, βίας, παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή πολιτικών, εθνοτικών, έμφυλων ή θρησκευτικών διώξεων.

Πρόκειται για 100 εκατομμύρια αόρατες και συχνά απάνθρωπες και παρερμηνευμένες ιστορίες που περνούν στα μέσα ενημέρωσης, τις πολιτικές ατζέντες και άλλες μορφές δημόσιου λόγου σε πολλές χώρες διέλευσης και υποδοχής, με αποτέλεσμα κοινωνικές εντάσεις και βία κατά των αναγκαστικά εκδιωχθέντων ανθρώπων.

Η τεκμηρίωση και η μνημόνευση των εμπειριών αναγκαστικής εκδίωξης, υιοθετώντας παράλληλα μια προσέγγιση που επικεντρώνεται και ενισχύει τις φωνές των αναγκαστικά εκδιωχθέντων ανθρώπων και ενισχύει την αυτενέργειά τους, είναι υψίστης σημασίας προκειμένου να αλλάξουν οι κοινωνικές αντιλήψεις και οι πολιτικές σχετικά με την αναγκαστική εκδίωξη – και να διασφαλιστεί η κάλυψη των πολυδιάστατων αναγκών τους, καθώς και το δικαίωμά τους στην αλήθεια, τη δικαιοσύνη και την ανάληψη ευθυνών.

Από τον Μάιο του 2023 έως τον Μάρτιο του 2024, ο [Διεθνής Συνασπισμός Τόπων Συνείδησης \(ICSC\)](#), μέσω της [Παγκόσμιας Πρωτοβουλίας για τη Δικαιοσύνη, την Αλήθεια και τη Συμφιλίωση \(GIJTR\)](#), και η Οργάνωση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δημοκρατίας του Αφγανιστάν (AHRDO), συνεργάστηκαν για να υποστηρίξουν [20 οργανώσεις που εργάζονται με βίαια εκδιωχθέντες σε Αφγανιστάν, Μπαγκλαντές, Καναδά, Τσεχία, Αγγλία, Γερμανία, Γουατεμάλα, Σερβία, Ισπανία, Ταϊβάν, Τυνησία, Τουρκία και Ουγκάντα](#) στις προσπάθειές τους για την προώθηση των δικαιωμάτων των θυμάτων παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και βίαιης εκδίωξης υιοθετώντας μια θυματοκεντρική, χωρίς αποκλεισμούς, προσέγγιση όσον αφορά την τεκμηρίωση και τη μνημόνευση.

ΘΥΜΑΤΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΜΝΗΜΟΝΕΥΣΗ

Ορισμός της θυματοκεντρικής προσέγγισης για την τεκμηρίωση και τη μνημόνευση

Θυματοκεντρική προσέγγιση στην τεκμηρίωση

Τεκμηρίωση είναι η πράξη της διερεύνησης, της έρευνας και της καταγραφής του τι συνέβη προκειμένου να δομηθεί μια ιστορική αφήγηση. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την τεκμηρίωση και την καταγραφή της αλήθειας, την αναζήτηση ευθυνών και δικαιοσύνης, την ευαισθητοποίηση και τη συμβολή στη μνημόνευση.

Η θυματοκεντρική τεκμηρίωση είναι μια προσέγγιση συλλογής μαρτυριών και διατήρησης πληροφοριών που σχετίζονται με παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που τοποθετεί τα δικαιώματα, τις επιθυμίες, τις ανάγκες, την ασφάλεια, την αξιοπρέπεια και την ευημερία των θυμάτων ή των επιζώντων στο επίκεντρο σε όλη τη διαδικασία τεκμηρίωσης. Αυτή η προσέγγιση αναγνωρίζει την ευαίσθητη φύση των πληροφοριών που συλλέγονται και τις πιθανές επιπτώσεις στα εμπλεκόμενα άτομα. Δίνει έμφαση στη συνεργασία, διασφαλίζοντας ότι τα θύματα έχουν την κυριότητα των ιστοριών τους και σέβονται την αυτονομία τους.

Θυματοκεντρική προσέγγιση στη μνημόνευση

Η μνημόνευση αναφέρεται σε διαδικασίες μέσω των οποίων διατηρείται η μνήμη, αλλά και διαιωνίζεται. Είναι ένα μέσο απότισης τιμής σε θύματα και επιζώντες, αναγνώριση της εμπειρίας και της ανάμνησής τους – και ως εκ τούτου, είναι ένα σημαντικό βήμα στη διαδικασία ίασης των θυμάτων και των επιζώντων. Η μνημόνευση διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην αντιμετώπιση επιβλαβών αφηγήσεων και στην ευαισθητοποίηση των περιθωριοποιημένων ομάδων, ενώ χρησιμεύει, επίσης, ως ισχυρό εργαλείο υπεράσπισης για την ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων και των επιζώντων. Η

μνημόνευση μπορεί να λάβει πολλές διαφορετικές μορφές, που κυμαίνονται από τελετές με αναμνηστικό χαρακτήρα και καλλιτεχνικές εκφράσεις έως μνημεία, μουσεία και περιοδεύουσες εκθέσεις.

Η θυματοκεντρική μνημόνευση είναι μια προσέγγιση για τη διατήρηση της μνήμης μιας συγκεκριμένης σύγκρουσης ή ιστορικού γεγονότος που επικεντρώνεται στις εμπειρίες, την αντίληψη και την αξιοπρέπεια των θυμάτων και των επιζώντων. Αυτή η προσέγγιση αναγνωρίζει τις μοναδικές ιστορίες, την πείρα και την αντίληψη των πληγέντων, με στόχο να τους δώσει φωνή, και να διασφαλίσει ότι οι αναμνήσεις τους διατηρούνται με περιεκτικό και ολιστικό τρόπο. Συχνά περιλαμβάνει τη συνεργασία με επιζώντες, οικογένειες και πληγείσες κοινότητες, προκειμένου να διαμορφωθεί η διαδικασία της μνημόνευσης, επιτρέποντας τη συμβολή τους να επηρεάσει ή ακόμα και να υπαγορεύσει την αφήγηση και την αναπαράσταση του γεγονότος.

Γιατί είναι σημαντική η υιοθέτηση μιας θυματοκεντρικής προσέγγισης;

Η υιοθέτηση μιας θυματοκεντρικής προσέγγισης στην τεκμηρίωση και τη μνημόνευση είναι σημαντική:

- για να αποφεύγεται η έκθεση των επιζώντων και των θυμάτων σε περιττούς κινδύνους, καθώς και στον κίνδυνο νέου ψυχικού τραύματος και εκ νέου θυματοποίησης, ή αύξησης, κατά κάποιο τρόπο, της ευαλωτότητάς τους,
- για να αποκατασταθεί η αίσθηση της ασφάλειας, της δύναμης και του ανήκειν,
- για να διασφαλιστεί ότι ακούγονται οι φωνές των θυμάτων και των επιζώντων, οι πολυδιάστατες ανάγκες και οι ανησυχίες και να ενημερώνονται άμεσα οι διάφορες δράσεις και η χάραξη πολιτικής,
- για να καλλιεργηθεί η ενσυναίσθηση και να δημιουργηθεί νέα κατανόηση στις κοινότητες και τις κοινωνίες υποδοχής περίπλοκων θεμάτων, και
- για αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης και του επιζήμιου δημόσιου λόγου που οδηγεί σε διακρίσεις, μίσος και βία.

Παραδείγματα θυματοκεντρικής προσέγγισης στην τεκμηρίωση και τη μνημόνευση

Το Αφρικανικό Δίκτυο κατά των Εξωδικαστικών Δολοφονιών και Βίαιων Εξαφανίσεων – ANEKED (Γκάμπια)

Το Αφρικανικό Δίκτυο κατά των Εξωδικαστικών Δολοφονιών και Βίαιων Εξαφανίσεων (ANEKED) είναι μια οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών με επικεφαλής Αφρικανές ακτιβίστριες για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η οργάνωση καταγράφει βίαιες εξαφανίσεις και εκτελέσεις με συνοπτικές διαδικασίες και συνηγορεί υπέρ της δικαιοσύνης για τα θύματα και τις οικογένειές τους. Το 2021, η ANEKED ξεκίνησε το πρότζεκτ «The Duty to Remember» («Καθήκον μας να θυμόμαστε») για να τιμήσει τα θύματα της δικτατορίας του Yahya Jammeh και να τα κάνει ορατά στην κοινωνία της Γκάμπια. Μέσω του πρότζεκτ, η ANEKED συγκέντρωσε μαρτυρίες, πορτρέτα και τεχνουργήματα θυμάτων που δόθηκαν από τις οικογένειές τους. Σε ένα πλαίσιο όπου, στο 99% των περιπτώσεων, οι οικογένειες δεν απέκτησαν ποτέ τα λείψανα των αγαπημένων τους, αυτά τα προσωπικά αντικείμενα ήταν ένα ισχυρό μέσο για να τονιστεί η ανθρωπιά αυτών των ατόμων που εξαφανίστηκαν και δολοφονήθηκαν βίαια. Καθ' όλη τη διάρκεια του πρότζεκτ, κύριο μέλημα της ANEKED ήταν να διασφαλίσει ότι η διαδικασία θα αποφύγει τον εκ νέου τραυματισμό των θυμάτων. Για τον σκοπό αυτό, η ANEKED επένδυσε χρόνο για να αποκτήσει εμπιστοσύνη από τα θύματα, να συζητήσει το όραμα του πρότζεκτ, να κατανοήσει τις ανάγκες και τις προσδοκίες των θυμάτων και να διασφαλίσει ότι τα θύματα θα αισθάνονται άνετα να λένε όχι.

The Herstories Archive (Σρι Λάνκα)

Το The Herstories Archive είναι ένα αυτο-εθνογραφικό πρότζεκτ που έχει συγκεντρώσει 285 προσωπικές αφηγήσεις μητέρων από βόρεια, νότια και ανατολικά της Σρι Λάνκα κατά τα έτη 2012-2013. Οι ιστορίες υπογραμμίζουν, με τα λόγια των ίδιων των γυναικών, τις οικογενειακές τους ιστορίες, τις εμπειρίες τους από τον πόλεμο και την ειρήνη και τις ελπίδες τους για το μέλλον. Το πρότζεκτ βασίζεται στην ιδέα ότι στον πόλεμο και την ειρήνη, οι γυναικείες ιστορίες ανθεκτικότητας, θάρρους και ελπίδας περιθωριοποιούνται ή έμεναν εκτός ιστορίας. Το Herstories

of her father who, in 2013, was forcibly disappeared. Testimonies revealed that they had been abducted by security forces. "We want answers and we want justice."

"Αφρικανικό δίκτυο κατά των εξωδικαστικών εκτελέσεων και των εξαφανίσεων" African Network Against Extrajudicial Killings and Enforced Disappearances (ANEKED), Γκάμπια

επιδιώκει να αντιμετωπίσει αυτό το κενό συλλέγοντας αφηγήσεις μητέρων επί τόπου. Για να αποκτήσει πρόσβαση στις γυναίκες της υπαίθρου, η ομάδα επικοινωνήσε με οργανώσεις που εδρεύουν στην κοινότητα που εργάζονται για την ανάπτυξη των γυναικών και οργάνωσε μια σειρά κοινοτικών συναντήσεων με γυναίκες. Στη συνέχεια, επισκεφτήκαμε κάθε γυναίκα στο σπίτι της όπου είχε καταγραφεί η ιστορία της ζωής της μέσω βίντεο, φωτογραφιών και άλλων οπτικών μέσων με τη μορφή δέντρων της ζωής, χρονοδιαγραμμάτων αποτύπωσης μνήμης, και χειρόγραφων επιστολών. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, όπου ήταν δυνατόν, η ομάδα έφερε τις γυναίκες και τις οικογένειές τους σε επαφή με άλλες οργανώσεις που κάνουν κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη και ψυχοκοινωνικό έργο και με ιδιώτες δωρητές για υποστήριξη. Τα πρωτότυπα υλικά έχουν κατατεθεί ως μόνιμη συλλογή στα Εθνικά Αρχεία της Σρι Λάνκα ως απόδειξη της δύναμης των γυναικών. Μια επιμελημένη έκθεση 70 αφηγήσεων ταξίδεψε τόσο σε διαφορετικές περιοχές της Σρι Λάνκα όσο και σε ξένες χώρες – και σε κάθε τοποθεσία η ομάδα ενθάρρυνε την αλληλεπίδραση με το υλικό μέσω διαλόγου και συζήτησης.

ACT for the Disappeared (ACT) (Λίβανος)

Η αποστολή του **ACT for the Disappeared** (ACT) είναι να τεκμηριώσει τη μοίρα ανθρώπων που έχουν χαθεί στον Λίβανο κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων από το 1975 και να ενισχύσει τις φωνές των οικογενειών τους που έχουν φιμωθεί από μια κρατική πολιτική αμνησίας. Μέσα από τη δουλειά της, η ACT συνειδητοποίησε πόσο πολύ μπορεί να τραυματίσει ξανά οικογένειες εκλιπόντων η αφήγηση της ιστορίας κάποιου ξανά και ξανά σε δημοσιογράφους και οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για την αντιμετώπιση αυτού του κινδύνου, το 2016, η ACT αποφάσισε να ξεκινήσει ένα πρότζεκτ μνημόνευσης που θα ενθάρρυνε την αυτενέργεια και την αίσθηση δύναμης για τους συγγενείς των εκλιπόντων. Η ACT διοργάνωσε αρκετές συναντήσεις με συγγενείς εκλιπόντων για να παρουσιάσει πρωτοβουλίες μνημόνευσης και να συζητήσει τις προσδοκίες και τις ανάγκες τους. Αυτές οι συζητήσεις οδηγούν στην έναρξη του «Empty Chairs Waiting Families» («Άδειες καρέκλες περιμένουν οικογένειες»), ενός πρότζεκτ σε συνεργασία με τη Διεθνή Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού, όπου εκατοντάδες συγγενείς εκλιπόντων σχεδίασαν συλλογικά και ζωγράρισαν μια καρέκλα που αντικατοπτρίζει την προσωπικότητα και τις αναμνήσεις ενός αγαπημένου προσώπου που λείπει και τις αναμνήσεις που μπορεί να έχουν οι συγγενείς τους από αυτούς. Αυτό το έργο συγκέντρωσε οικογένειες από διαφορετικές δομές, αναδεικνύοντας τον κοινό τους αγώνα να γνωρίσουν την τύχη των εκλιπόντων αγαπημένων τους.

ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΜΙΑΣ ΘΥΜΑΤΟΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΜΝΗΜΟΝΕΥΣΗ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΚΔΙΩΧΘΕΙ ΜΕ ΤΗ ΒΙΑ

Οι βίαια εκδιωχθέντες παραμένουν από τα πιο ευάλωτα μέλη μιας κοινωνίας. Οι περισσότεροι από αυτούς έχουν υποστεί βία στη χώρα καταγωγής τους, και παλεύουν με τη φτώχεια, την έλλειψη ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, τη βία και την περιθωριοποίηση τόσο στις κοινότητες διέλευσης όσο και στις κοινότητες υποδοχής.

Η τεκμηρίωση και η μνημόνευση των εμπειριών των εκδιωχθέντων με τη βία απαιτεί την εξέταση ορισμένων ηθικών αρχών που επιτρέπουν τη δημιουργία δεσμών εμπιστοσύνης, σεβασμού και ηθικής δέσμευσης με τα άτομα που συμμετέχουν στις διαδικασίες τεκμηρίωσης και μνημόνευσης. Υιοθέτηση μιας ευαίσθητης και όχι εκ νέου τραυματικής προσέγγισης. Και αποτελεσματική προσέγγιση στις ανάγκες τους προκειμένου να ενθαρρύνουν την αυτενέργεια.

Τήρηση ηθικών αρχών

Αυτές οι ηθικές αρχές βοηθούν στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης, σεβασμού και ασφάλειας με τα άτομα που εμπλέκονται στις διαδικασίες τεκμηρίωσης και μνημόνευσης – τόσο με τους συνεντευξιζόμενους όσο και με τους συνεντευξιζόμενους. Είναι επιτακτική ανάγκη όλοι στην ομάδα να βάζουν πάντα αυτές τις αρχές πρώτα.

1. Σαφήνεια και διαφάνεια σχετικά με τους στόχους

Η τεκμηρίωση και η μνημόνευση εξυπηρετούν πολλούς σκοπούς (ανάληψη ευθυνών, αναζήτηση της αλήθειας, ίαση, δράσεις ευαισθητοποίησης, επίγνωση και συμφιλίωση). Ενώ ορισμένες από τις λειτουργίες μπορεί να επικαλύπτονται, είναι σημαντικό να τεθούν ξεκάθαροι στόχοι από την αρχή, για την αποφυγή υπερβολικών υποσχέσεων (π.χ. η υπερβολική υπόσχεση για δικαιοσύνη) και τη διαχείριση των προσδοκιών των θυμάτων και των επιζώντων. Είναι ζωτικής σημασίας να αφιερώσουμε χρόνο για να εξηγήσουμε τι μπορεί να γίνει, και τι όχι, τι είναι αβέβαιο και πώς θα χρησιμοποιηθούν οι ιστορίες τους.

Οι σαφείς στόχοι επιτρέπουν επίσης σε κάποιον να υιοθετήσει την κατάλληλη μεθοδολογία, καθορίζει πώς συγκεντρώνονται, αρχειοθετούνται και προσπελάζονται οι ιστορίες και λαμβάνονται αποφάσεις κατά τη διάρκεια της διαδικασίας που μεγιστοποιούν την αποτελεσματικότητά της για αυτούς τους συγκεκριμένους σκοπούς.

Συλλογή «Διαφορετικές χρήσεις των μαρτυριών»

Σύμφωνα με την αποστολή τους, ορισμένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών εστιάζουν τις προσπάθειες τεκμηρίωσης και αρχειοθέτησης σε μία μόνο από αυτές τις χρήσεις, ενώ άλλες εστιάζουν σε μικτές χρήσεις.

Για ανάληψη ευθυνών: Πολλοί εκλιπόντες με τη βία είναι θύματα παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι μαρτυρίες τους μπορούν να χρησιμεύσουν για την επιδίωξη δικαιοσύνης και ανάληψης ευθυνών. Οι πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην παροχή πληροφοριών για δικαστικές αγωγές δίνουν προτεραιότητα σε υποθέσεις και αποδεικτικά στοιχεία, εκτός από τη μέριμνα για την αλυσίδα επιμέλειας, την προσπάθεια εξακρίβωσης γεγονότων, τοποθεσιών, ημερομηνιών, συμμετεχόντων, μορφών εγκληματικότητας κ.λπ. Τα δικαστήρια, εν γένει, απαιτούν συγκεκριμένα πρότυπα και μεθόδους συλλογής τεκμηρίων και το μεγαλύτερο μέρος της τεκμηρίωσης της κοινωνίας των πολιτών δεν πληροί αυτά τα κριτήρια, αλλά μπορούν να παρέχουν σημαντικές και αξιόπιστες πληροφορίες για τη δημιουργία αρχείων θυμάτων και ποινικών υποθέσεων.

Για αναζήτηση της αλήθειας: Η συλλογή μαρτυριών μπορεί να βοηθήσει στην αναζήτηση αποσαφήνισης της αλήθειας για γεγονότα που αντιπροσωπεύουν εγκλήματα κατά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προσδιορίζοντας ποιος ήταν υπεύθυνος για τις πράξεις που διαπράχθηκαν, τις συνθήκες υπό τις οποίες διαπράχθηκαν, τα θύματα που επλήγησαν και τα πιθανά αίτια αυτών των συμβάντων. Συμβάλλει στη δημιουργία ιστορικού αρχείου παραβιάσεων των

ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο παρελθόν και διαδραματίζει ισχυρό ρόλο στην αναγνώριση της εμπειρίας των θυμάτων και των επιζώντων από φρικαλεότητες σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Γίνεται εστίαση στη συλλογή βιογραφικών δεδομένων των θυμάτων/επιζώντων, σχέσεων με την κοινότητα και οπτικής γωνίας εντός του ιστορικού πλαισίου των γεγονότων.

Για ίαση: Η παροχή ενός χώρου στα άτομα να μοιραστούν την ιστορία τους μπορεί να συμβάλει στη μακροπρόθεσμη ίαση. Όταν οι κοινότητες και η κοινωνία γενικότερα ακούν και αναγνωρίζουν αυτά τα άτομα, τα άτομα στηρίζονται ώστε να ξαναχτίσουν τη ζωή τους και να επανέλθουν στην κοινωνία. Αυτό απαιτεί την υιοθέτηση τόσο ευαίσθητης όσο και όχι εκ νέου τραυματικής προσέγγισης και στήριξης των μεθόδων διήγησης ιστοριών.

Για ευαισθητοποίηση και δράσεις ευαισθητοποίησης: Η συλλογή μαρτυριών είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση καλύτερης κατανόησης των εμπειριών και των πολυδιάστατων αναγκών των ατόμων και τη διασφάλιση υποστήριξης και υιοθέτησης προσαρμοσμένων και αποτελεσματικών δημόσιων πολιτικών. Οι προσωπικές ιστορίες συμβάλλουν επίσης στην ενίσχυση της ενσυναίσθησης, της κοινής κατανόησης των παρελθόντων περιστατικών βίας και, στην περίπτωση βίαια εκδιωχθέντων ατόμων, στην καλύτερη αποδοχή από τις κοινότητες υποδοχής. Μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων, αυτές οι πρωτοβουλίες μπορούν επίσης να προωθήσουν πολιτισμούς που σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και αποτρέπουν μελλοντικούς κύκλους βίας.

Για συμφιλίωση: Οι πρωτοβουλίες διήγησης ιστοριών που φέρνουν κοντά αντίπαλες ομάδες μπορούν να συμβάλουν στην ανοικοδόμηση των σχέσεων μεταξύ κοινοτήτων που είχαν προηγουμένως διχαστεί. Μπορεί να δημιουργήσει κοινή κατανόηση και ευρεία αποδοχή της ιστορικής αφήγησης του παρελθόντος και να συμβάλει στην ανοικοδόμηση των σχέσεων μεταξύ διαφορετικών ομάδων θυμάτων/επιζώντων και επίσης θυμάτων/επιζώντων και της κοινότητάς τους.

2. Να μην προξενείται ζημιά

Η πιο σημαντική αρχή στη διεξαγωγή των προσπαθειών τεκμηρίωσης και μνημόνευσης είναι να διασφαλιστεί ότι οι συμμετέχοντες δεν βλάπτονται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας από την έκθεσή τους σε περιττούς κινδύνους, την εκ νέου θυματοποίησή τους ή την αύξηση, κατά κάποιο τρόπο, των τραυμάτων τους σημείων.

Αξιολόγηση των κινδύνων

Για να υπάρχει ασφάλεια των συμμετεχόντων, είναι σημαντικό να εντοπίζονται οι κίνδυνοι που ενδέχεται να παρουσιαστούν και να αξιολογούνται συνεχώς. Σκεφτείτε πιθανούς εσωτερικούς και εξωτερικούς κινδύνους:

- Ευπάθειες και ανασφάλειες κοινοτήτων/παραγόντων (ποιοι είναι οι κίνδυνοι και οι απειλές; Ποια τραύματα πρέπει να ξεπεράσουν τα θύματα και οι επιζώντες για να μοιραστούν την εμπειρία τους;)
- Ευνοϊκές/δυσμενείς κοινωνικοπολιτικές συνθήκες

Οι στρατηγικές διαχείρισης και μετριασμού κινδύνων μπορεί να περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

- Εγγύηση της ανωνυμίας των συμμετεχόντων, η οποία πρέπει να ορίζεται σαφώς στα έντυπα και τις διαδικασίες συναίνεσης, και καθιέρωση διαδικασιών «ανωνυμοποίησης».
- Διεξαγωγή της διαδικασίας τεκμηρίωσης και μνημόνευσης, ή τμημάτων αυτής, εκτός της χώρας όπου ο συμμετέχων διατρέχει κίνδυνο.
- Ανάπτυξη στρατηγικών αυτοφροντίδας.

3. Συναίνεση μετά από ενημέρωση

Στα άτομα που συμμετέχουν στη διαδικασία πρέπει να παρέχονται σαφείς πληροφορίες σχετικά με τους στόχους που επιθυμείτε να επιτύχετε καθώς και για τυχόν μελλοντικές χρήσεις των αποτελεσμάτων του πρότζεκτ σας. Η συμφωνία κάθε συνεντευξιζόμενου πρέπει να καταγράφεται σε ένα έντυπο συναίνεσης μετά από ενημέρωση, το οποίο πρέπει να του παρασχεθεί στην αρχή της διαδικασίας και να συμπληρωθεί στο τέλος της συνέντευξης. Εάν ο συνεντευξιζόμενος δεν δύναται να παράσχει συναίνεση μετά από ενημέρωση γραπτώς, η συναίνεση μπορεί να καταγραφεί σε βίντεο.

4. Συμμόρφωση με συμφωνίες και δεσμεύσεις

Τα άτομα που συμμετέχουν θα πρέπει να αισθάνονται απόλυτη ελευθερία σχετικά με το πότε να σταματήσουν να μοιράζονται τις εμπειρίες τους και ακόμη και να αλλάξουν το περιεχόμενο της

ιστορίας τους. Θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να αποχωρήσουν από το πρότζεκτ ανά πάσα στιγμή. Από την πραγματοποίηση της πρώτης επαφής, η ομάδα του πρότζεκτ θα πρέπει να συμμορφώνεται με όλες τις συμφωνίες που έχουν συναφθεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

Υιοθετήστε μια ευαίσθητη και όχι εκ νέου τραυματική προσέγγιση

Οι εμπειρίες της αναγκαστικής μετανάστευσης, από τις βαθύτερες αιτίες της μέχρι την εκδίωξη, αφήνουν σημάδια σε όσους τη ζουν. Ως εκ τούτου, πρέπει να ληφθούν ευαίσθητες και όχι εκ νέου τραυματικές προσεγγίσεις για να διασφαλιστεί η ασφάλεια και η ευημερία των θυμάτων και των επιζώντων κατά τη διεξαγωγή των πρότζεκτ τεκμηρίωσης και μνημόνευσης.

Ψυχικό τραύμα, δημιουργία νέου ψυχικού τραύματος και βίαια εκδιωχθέντες

Σε αυτό το εγχειρίδιο, ψυχικό τραύμα είναι ο αντίκτυπος ενός γεγονότος σε ένα συγκεκριμένο άτομο ή ομάδα ανθρώπων. Από αυτό τον ορισμό, το ψυχολογικό ή συναισθηματικό τραύμα αναφέρεται στη βλάβη ή τον τραυματισμό της ψυχής μετά από ένα εξαιρετικά τρομακτικό ή οδυνηρό γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε προκλήσεις στη φυσιολογική λειτουργία ή την

InfoPark, Σεργία

αντιμετώπιση της καθημερινότητας μετά το περιστατικό.

Είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη ότι υπάρχει ήδη ψυχικό τραύμα κατά τη συλλογή πληροφοριών για να αποφευχθεί ο δημιουργία νέου ψυχικού τραύματος σε οποιοδήποτε σημείο της διαδικασίας συλλογής πληροφοριών. Μερικά από τα τραυματικά γεγονότα που μπορεί να βιώσουν οι εξαναγκασμένοι μετανάστες περιλαμβάνουν τα παρακάτω:¹

- **Πριν τη μετανάστευση:** Ψυχικό τραύμα λόγω πολέμου, βασανιστηρίων, φυλετικών συγκρούσεων, σεξουαλικής βίας που σχετίζεται με συγκρούσεις και έμφυλη βία, απώλειας μελών της οικογένειας και της κοινότητας, γης και των μέσων διαβίωσης (μεταξύ άλλων).
- **Κατά τη μετανάστευση:** Σεξουαλική βία, βρεφική θνησιμότητα, σοβαρός τραυματισμός, απώλεια μελών της οικογένειας και της κοινότητας, μη κάλυψη βασικών αναγκών (μεταξύ άλλων).
- **Μετά τη μετανάστευση:** Δομική βία, διακρίσεις και παρενόχληση, κοινωνική απομόνωση, σύγχυση ταυτότητας, έλλειψη κατανόησης του περιβάλλοντος (μεταξύ άλλων).

Ως άμεση συνέπεια, τα άτομα με ψυχικό τραύμα μπορεί να αισθάνονται εξαιρετικά ευάλωτα, φοβισμένα και απελπισμένα. Το ψυχικό τραύμα καταρρίπτει τις ιδέες των ανθρώπων, όπως η θετική άποψη για τον εαυτό τους, η πεποίθηση ότι ο κόσμος είναι ένα ουσιαστικό και εύτακτο μέρος, η πεποίθηση ότι υπάρχει τέλος στα βάσανα, η εμπιστοσύνη ότι τα άλλα ανθρώπινα όντα είναι καλοκάγαθα ή/και η πεποίθηση ότι ο κόσμος είναι ένα ασφαλές μέρος.

Ο δημιουργία νέου ψυχικού τραύματος είναι μια συνειδητή ή ανεπίγνωστη υπενθύμιση παρελθόντος ψυχικού τραύματος που έχει ως αποτέλεσμα την εκ νέου βίωση του αρχικού τραύματος. Μπορεί να προκληθεί από μια κατάσταση, στάση ή έκφραση, ή από ορισμένα περιβάλλοντα που αναπαράγουν τη δυναμική (απώλεια ισχύος/ελέγχου/ασφάλειας) του αρχικού ψυχικού τραύματος.

Ως εκ τούτου, πρέπει να παρέχονται ασφαλείς χώροι για τα θύματα και τους επιζώντες για να συμμετάσχουν σε πρότζεκτ τεκμηρίωσης και μνημόνευσης – και μόνο όσοι αισθάνονται ασφάλεια ως προς τη διαδικασία θα πρέπει να ασχοληθούν με αυτή. Οι διαμεσολαβητές πρέπει να έχουν επίγνωση των πιθανών συμπτωμάτων και παραγόντων διέγερσης για να ελαχιστοποιήσουν το πλήγμα και να αποφύγουν νέα ψυχικά τραύματα.

■ Προσέγγιση με Γνώση των Ψυχικών Τραυμάτων (ΤΙΑ)

Η προσέγγιση με γνώση της ύπαρξης ψυχικών τραυμάτων (ΤΙΑ) αναγνωρίζει ότι οι τραυματικές εμπειρίες τρομοκρατούν, κατακυριεύουν και προσβάλλουν την αξιοπρέπεια του ατόμου. Η ΤΙΑ είναι μια δέσμευση να μην επαναληφθούν αυτές οι εμπειρίες και, με οποιονδήποτε δυνατό

τρόπο, να αποκατασταθεί η αίσθηση της ασφάλειας, της δύναμης και του ανήκειν. Θα πρέπει να υιοθετείται σε όλα τα επίπεδα της εργασίας τεκμηρίωσης και μνημόνευσης και ισχύει για όλους όσους εμπλέκονται στη διαδικασία, δεδομένου ότι τα θέματα που εξετάζονται ενδέχεται να περιέχουν ευαίσθητα και επώδυνα στοιχεία.

Πρέπει να ληφθούν υπόψη οι παρακάτω ενέργειες:

- Ενημερώστε ξεκάθαρα τους συμμετέχοντες τι να περιμένουν.
- Διαχειριστείτε τις προσδοκίες των θυμάτων: τι μπορεί να γίνει, και τι όχι, τι είναι αβέβαιο, πώς θα χρησιμοποιηθούν οι ιστορίες τους κ.λπ.
- Ενημερώστε τους συμμετέχοντες ότι: «Δεν πειράζει αν δεν είστε έτοιμοι. Μπορούμε να κάνουμε την τεκμηρίωση όταν είστε έτοιμοι».
- Λάβετε υπόψη τα αισθήματα και συναισθήματα των συμμετεχόντων ως μέρος της ιστορίας τους και να έχετε ευαισθησία.
- Ρωτήστε εάν οι συμμετέχοντες νιώθουν άνετα να συνεχίσουν τη διαδικασία, ιδιαίτερα όταν μοιράζονται δύσκολες εμπειρίες, όπως σεξουαλική βία, έμφυλη βία, βασανιστήρια κ.λπ.
- Σκεφτείτε να χρησιμοποιήσετε άλλες μεθόδους για να μοιραστείτε την ιστορία τους (σε στυλ παραμυθιού) – μερικές φορές τα θύματα το βρίσκουν ευκολότερο να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους χρησιμοποιώντας πιο αφηρημένες ή καλλιτεχνικές μεθόδους που τους επιτρέπουν να περιγράψουν τα γεγονότα πιο αντικειμενικά.
- Σταματήστε τη συλλογή μαρτυριών όταν το θύμα δεν είναι πλέον σε θέση να συνεχίσει ή δυσκολεύεται να ξαναβιώσει το περιστατικό. (Σημείωση: Τα δάκρυα ή το κλάμα δεν είναι τα μόνα συμπτώματα που πρέπει να αναγνωριστούν. Μπορεί να υπάρχουν και άλλα συμπτώματα όπως οπτική δυσφορία ή αδυναμία ομιλίας).
- Χαρτογραφήστε τις διαθέσιμες υπηρεσίες ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες, και παραπέμψτε τα θύματα σε έναν ψυχοκοινωνικό επαγγελματία για συνεχή υποστήριξη και υπηρεσίες για την αντιμετώπιση του ψυχικού τους τραύματος και ίαση.
- Αφιερώστε χρόνο μαζί με τους συμμετέχοντες για να εξετάσετε την εμπειρία. Η ομάδα του πρότζεκτ θα μπορούσε να τους ρωτήσει πώς νιώθουν μετά την επικοινωνία για να εξετάσουν πώς τους έχει επηρεάσει η εμπειρία, τι είναι εύκολο και ποια είναι τα όρια και τα τυφλά σημεία. Και
- Μοιραστείτε τα προϊόντα του τελικού πρότζεκτ με τους συμμετέχοντες για την επικύρωση και την υπογραφή τους.

Πώς να διαχειριστείτε το πλήγμα των συμμετεχόντων:

Όταν σκέφτονται βίαια ή άλλα φρικιαστικά γεγονότα μπορεί να επιφέρει αγχωτικές καταστάσεις στους ανθρώπους. Αυτό είναι φυσιολογικό. Ωστόσο, εάν παρατηρήσετε ότι το επίπεδο της αγχωτικής κατάστασης ενός συμμετέχοντα τον δυσκολεύει να συνεχίσει την επικοινωνία, κάντε τα εξής:

- Σταματήστε την επικοινωνία/δράση και μείνετε σιωπηλοί μέχρι να ηρεμήσει ο συμμετέχων. Θα μπορούσατε τότε να πείτε: «Φαίνεται πολύ αναστατωμένος/-η. Μπορείς να συνεχίσεις ή θα προτιμούσες να σταματήσεις;»
- Προσφερθείτε να τους φέρετε ένα ποτήρι νερό, να ανοίξετε ένα παράθυρο, να κάνετε ένα διάλειμμα – μπορεί να βοηθήσουν.
- Μη συνεχίσετε εάν δεν μειώνεται το επίπεδο αγχωτικής κατάστασης του συνεντευξαζόμενου και βρείτε ένα μέλος της οικογένειας ή φίλο που μπορεί να βοηθήσει. Σε εικονική συνέντευξη, μπορεί να είναι χρήσιμο να έχετε μια εναλλακτική επαφή.
- Στο τέλος της επικοινωνίας, υπενθυμίστε στον συμμετέχοντα τις υπηρεσίες MHPSS/συμβουλευτικής υποστήριξης, εάν είναι διαθέσιμες.

Τεχνική γείωσης

Όταν ένα άτομο κατακλύζεται από συναισθήματα ή δεν μπορεί να σταματήσει να σκέφτεται ή να φαντάζεται κάτι που συνέβη, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η τεχνική «γείωσης» για να νιώσει λιγότερο «πνίξιμο». Η «γείωση» φέρνει την προσοχή του ατόμου μακριά από τις εσωτερικές του σκέψεις και πίσω στο παρόν (και στον εξωτερικό κόσμο).

Η τεχνική «Γείωσης μέσω των 5 αισθήσεών μας» είναι μια καλή επιλογή για να επαναφέρετε τους συμμετέχοντες κάνοντάς τους να εστιάσουν στην αναπνοή τους και στη συνέχεια να αναγνωρίσουν τα παρακάτω φωναχτά:

- 5 πράγματα που μπορούν να **δουν**
- 4 πράγματα που μπορούν να **αγγίξουν**
- 3 πράγματα που μπορούν να **ακούσουν**
- 2 πράγματα που μπορούν να **μυρίσουν**
- 1 πράγμα που μπορούν να **γευτούν**

Ασφάλεια της ομάδας του πρότζεκτ

Η ομάδα, κατά την επαφή της με θύματα και επιζώντες, είναι σημαντικό να δημιουργήσει ασφαλείς χώρους για να επεξεργαστεί την εμπειρία του συμμετέχοντος και τις εμπειρίες ακρόασης της ίδιας της ομάδας, μαζί με τον εντοπισμό πιθανών παραγόντων διέγερσης. Είναι σημαντικό να προσέχουμε τα δικά μας συμπτώματα για να βάζουμε σε δράση τις δικές μας ρυθμίσεις, εάν χρειάζεται.

Η Οργάνωση ΛΟΑΤ του Αφγανιστάν (ALO) είναι ένας μη κυβερνητικός οργανισμός με έδρα την Τσεχία που στοχεύει να ενδυναμώσει Αφγανά άτομα ΛΟΑΤΚΙ+, να παρέχει πρόσβαση σε υποστήριξη και πόρους, και να ενισχύσει τη φωνή τους. Μέσα από το έργο της, η ALO στοχεύει να δημιουργήσει ασφαλή περάσματα και ευκαιρίες για άτομα ΛΟΑΤΚΙ μέσα σε δύσκολες συνθήκες. Στο πλαίσιο του πρότζεκτ επιχορήγησης που διαθέτει, η ομάδα ALO κατέγραψε τις βιωμένες εμπειρίες 16 ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+, με κύρια εστίαση στον αντίκτυπο της σεξουαλικής βίας και δημιούργησε podcast. Η ALO μπόρεσε να ελαχιστοποιήσει τον κίνδυνο νέου ψυχικού τραύματος της κοινότητας οργανώνοντας αρκετές μεμονωμένες συναντήσεις για να εξηγήσουν το πρότζεκτ, να κερδίσουν την εμπιστοσύνη τους και να αναπτύξουν από κοινού τις ερωτήσεις που χρησιμοποίησαν για τα podcast. Ως μέρος της ενημερωμένης προσέγγισης σχετικά με τα ψυχικά τραύματα, η ALO παρέπεμψε συμμετέχοντες σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες, καθώς και οικονομική βοήθεια όταν χρειαζόταν. Με βάση τις ανάγκες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κοινότητα, και την απουσία κατάλληλης υποστήριξης για τους Αφγανούς ΛΟΑΤΚΙ+ επιζώντες στην Ευρώπη, η ομάδα της ALO αποφάσισε να ξεκινήσει ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα για την παροχή ψυχικής υγείας για άτομα ΛΟΑΤΚΙ+.

Προσαρμογή σε ανάγκες και δόμηση εμπιστοσύνης και αυτενέργειας

Η ομάδα των βίαια εκδιωχθέντων περιλαμβάνει άτομα με μεγάλη ποικιλία εμπειριών, πολιτιστικών και κοινωνικών συμπεριφορών, καταστάσεων και προκλήσεων. Η ενασχόληση με την τεκμηρίωση και τη μνημόνευση με άτομα που εκδιώχθηκαν με τη βία απαιτεί απόκτηση εις βάθος γνώσης των

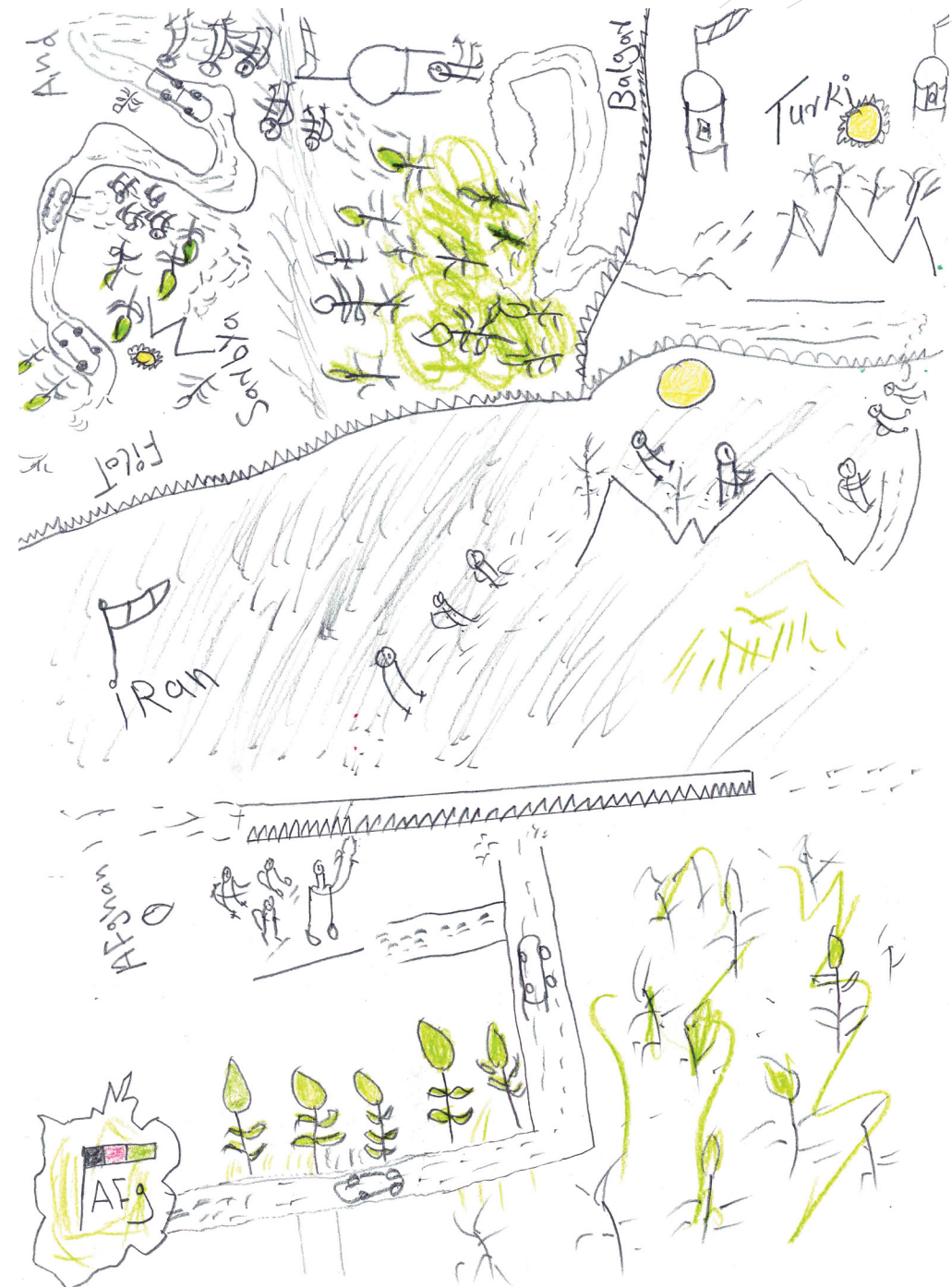
ειδικών αναγκών της ομάδας με την οποία θέλει να συνεργαστεί η ομάδα του πρότζεκτ. Αυτό βοηθά όχι μόνο να ανταποκριθεί στις ανάγκες τους και να προαγάγει τα δικαιώματά τους, αλλά και να είναι σε καλύτερη θέση για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και δέσμευσης μαζί τους.

Προσαρμογή στις ανάγκες των συμμετεχόντων

Η κατανόηση και η προσαρμογή στις συγκεκριμένες ανάγκες της συμμετέχουσας ομάδας συνεπάγεται τα εξής:

- Παρέχετε έναν ασφαλή χώρο για να εκφράσουν τις ανάγκες τους.
- Κατονομάστε και παραπέμπτε σε διαθέσιμη βοήθεια, πόρους και υπηρεσίες υποστήριξης.
- Κατανοήστε τη δυναμική των φύλων και την πολιτισμική και κοινωνικοοικονομική δυναμική εντός της ομάδας.
- Να είστε ευέλικτοι για να προσαρμόσετε το πρότζεκτ σε αυτές τις ανάγκες. Και
- Να αξιολογείτε συνεχώς εάν η διαδικασία και τα αποτελέσματα του πρότζεκτ είναι σύμφωνα με τις ανάγκες των συμμετεχόντων.

Το **InfoPark** είναι ένας σύλλογος που ιδρύθηκε το 2015 στη Σερβία σε μια προσπάθεια να ανταποκριθεί στην άμεση προσφυγική κατάσταση και την άνευ προηγουμένου εισροή και εκροή προσφύγων από τη Μέση Ανατολή, την Ασία και την Αφρική. Ξεκίνησε ως σημείο πληροφόρησης και σύνδεσης σε ένα πάρκο, κοντά στο σταθμό λεωφορείων του Βελιγραδίου, όπου έρχονταν πρόσφυγες και μετανάστες για να ζητήσουν τη βοήθεια και την υποστήριξη που χρειαζόνταν. Καθώς αυξάνονταν οι ανάγκες, το InfoPark άρχισε να εισάγει νέες υπηρεσίες, που συμπεριλάμβαναν προστασία και ψυχοκοινωνική υποστήριξη για παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες, καθώς και για ασυνόδευτα παιδιά και χωρισμένα από τις οικογένειές τους. Στο πλαίσιο του πρότζεκτ επιχορήγησης που διαθέτει, η ομάδα του InfoPark ζήτησε από ασυνόδευτα παιδιά να πουν την εμπειρία τους για την εκδίωξη και να μοιραστούν πώς φαντάζονται το μέλλον τους με σχέδια που ζωγράφισαν. Με βάση τις αποφάσεις των γονιών τους, και στη συνέχεια αναγκασμένα να φύγουν, αυτά τα παιδιά δεν είχαν συνηθίσει να έχουν αυτενέργεια και δεν ένιωθαν άνετα να συμμετάσχουν στο πρότζεκτ. Η ομάδα του InfoPark αφιέρωσε χρόνο για να μην τους αναγκάσει και αντίθετα να επινοήσει μια δραστηριότητα που σέβεται τις ανάγκες τους. Με βάση τη διαδικασία αυτή η ομάδα του InfoPark χρειάστηκε να προσαρμόσει το πρότζεκτ τέσσερις φορές και τελικά ρώτησε τους συμμετέχοντες: «Τι πιστεύετε ότι πρέπει να ξέρω για εσάς;»

InfoPark, Σερβία

Οικοδόμηση αυτοπεποίθησης

Το ψυχικό τραύμα που προκαλείται από βία που σχετίζεται με συγκρούσεις, κακοποίηση κάθε μορφής, διακρίσεις και πολλαπλές απώλειες καθιστούν τα άτομα που εκδιώχθηκαν με τη βία εξαιρετικά ευάλωτα, και παρακωλύουν την εμπιστοσύνη τους.

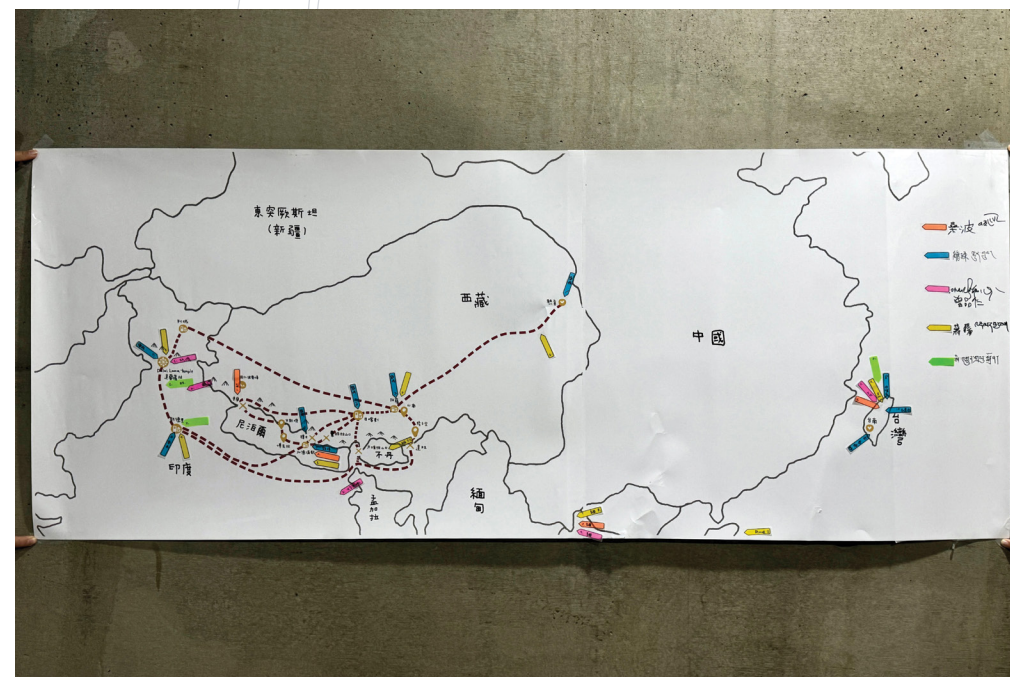
Η απόκτηση εμπιστοσύνης και η οικοδόμηση γεφυρών απαιτεί:

- Οικοδόμηση μιας ισότιμης σχέσης,
- Εκτίμηση και αναγνώριση της γνώσης, της εμπειρίας και της ικανότητας των ομάδων,
- Εντοπισμό βασικών κοινοτικών εταίρων και ενδιαφερομένων εντός της κοινότητας που ενδιαφέρονται για την επιτυχία του πρότζεκτ,
- Να μη βιάζεται κανείς να εκτελέσει τη διαδικασία και να της επιτραπεί να κάνει την πορεία της στον δικό της χρόνο, και
- Να αποτραβιόμαστε όταν χρειάζεται.

Η Παγκόσμια Πρωτοβουλία για την Ειρήνη και τη Δημοκρατία (GLOSIPAD)

είναι μια οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών του Νοτίου Σουδάν που υποστηρίζει πρωτοβουλίες για την οικοδόμηση της ειρήνης και τον μετριασμό των συγκρούσεων, υποστηρίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, διευκολύνει την ανταλλαγή και τη συλλογή προφορικών ιστοριών, καταπολεμά την επικίνδυνη ρητορική μίσους και παρέχει ψυχοκοινωνική υποστήριξη στον Καταυλισμό Προσφύγων Rhino στη Βόρεια Ουγκάντα. Ως μέρος του πρότζεκτ επιχορήγησης που διαθέτει, η ομάδα GLOSIPAD ζήτησε από νέους από δύο διχασμένες κοινότητες που ζουν στο στρατόπεδο Rhino (τις κοινότητες Nuer και Dinka) να μοιραστούν την εμπειρία τους από τις συγκρούσεις και την αναγκαστική εκδίωξη και να προωθήσουν τις προσπάθειες οικοδόμησης ειρήνης και συμφιλίωσης. Η GLOSIPAD επένδυσε πολύ χρόνο για να συναντηθεί και να συζητήσει με τις διαφορετικές ομάδες και από τις δύο κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων κοινοτικών αρχηγών, εκπροσώπων νέων, γυναικών ηγετών και θρησκευτικών ηγετών, για να οικοδομήσει εμπιστοσύνη και να κερδίσει την υποστήριξή τους για το πρότζεκτ.

Το Εθνικό Μουσείο Ιστορίας της Ταϊβάν (NMTH) επιδιώκει να προωθήσει την πολιτιστική ταυτότητα της Ταϊβάν και να προσφέρει μια βαθιά και πολύπλευρη κατανόηση της σύγχρονης ιστορίας και κοινωνίας της Ταϊβάν. Ως νησιωτικό έθνος, η Ταϊβάν έχει υποδεχτεί μετανάστες σε διάφορες περιόδους στην ιστορία της, με αποτέλεσμα να σχηματιστεί μια ποικιλόμορφη κοινωνία μεταναστών. Όμως οι φωνές των μεταναστών έχουν περιθωριοποιηθεί διαχρονικά. Στο πλαίσιο του πρότζεκτ επιχορήγησης που διαθέτει, η ομάδα του NMTH συνεργάστηκε με τις θιβετιανές κοινότητες στην εξορία για να ενισχύσουν τη φωνή τους και να οικοδομήσουν πιο περιεκτικές κοινωνιστικές αφηγήσεις στην κοινωνία της Ταϊβάν. Σε ένα πλαίσιο όπου η σχέση μεταξύ της εξόριστης κυβέρνησης του Θιβέτ και της κυβέρνησης της Ταϊβάν είναι ασαφής και ευαίσθητη –και όπου η πολιτική επιρροή της Κίνας αυξάνεται– η ομάδα αρχικά επικεντρώθηκε στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης και αναγνώρισης του Ιδρύματος Δαλάι Λάμα και της πρεσβείας της εξορισμένης θιβετιανής κυβέρνησης στην Ταϊβάν. Με την επίσημη υποστήριξή τους, η ομάδα του NMTH στη συνέχεια ασχολήθηκε με μέλη της κοινότητας, συνδημιούργησε μαζί τους έναν ασφαλή χώρο και στήριξε μεθόδους διήγησης ιστοριών (π.χ. μουσική και χορό) για να εκφράσουν

“Εθνικό Μουσείο Ιστορίας της Ταϊβάν” National Museum of Taiwan History (NMTH), Ταϊβάν

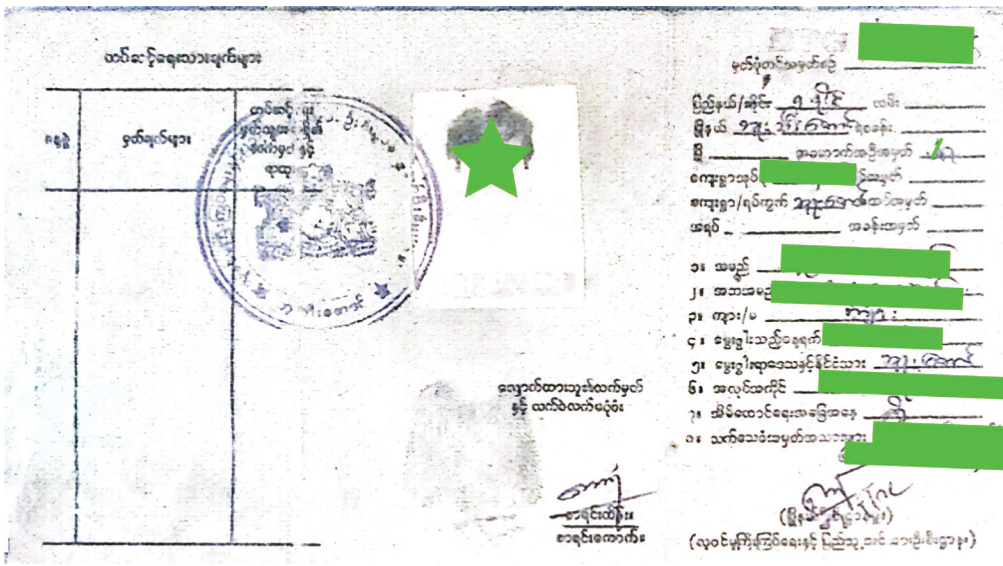
τις προσωπικές τους εμπειρίες εξορίας και εκδίωξης – και με αυτό τον τρόπο διασφαλίζοντας ότι το πρότζεκτ δεν θα ενισχύσει τη φωνή των εκπροσώπων της κοινότητας, αλλά αντίθετα θα παράσχει μια πλατφόρμα για τις περιθωριοποιημένες φωνές στην κοινότητα για να εκφράσουν και να αποκτήσουν αυτενέργεια κατά τη διήγηση της δικής τους ιστορίας.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ, ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Οι μέθοδοι που περιλαμβάνουν τη συμπερίληψη, τη στήριξη και τη συμμετοχή βοηθούν να μετατοπιστούν οι κοινωνικές αντιλήψεις για τις περιθωριοποιημένες κοινότητες, καταπολεμώντας έτσι τις διακρίσεις και τη βία. Οι πρωτοβουλίες τεκμηρίωσης και μνημόνευσης που βασίζονται σε τέτοιες μεθόδους στοχεύουν στο να διασφαλίσουν ότι ακούγονται σιωπηλές φωνές, ενθαρρύνουν την αυτενέργεια και ενισχύουν την αυτενέργεια, βοηθώντας έτσι στην αναμόρφωση επιβλαβών ιστοριών, στην προώθηση νέας κατανόησης και στην προώθηση λύσεων για την επούλωση των πληγών του παρελθόντος, με τελικό στόχο τον κοινωνικό μετασχηματισμό. Αυτή η ενότητα εξετάζει λεπτομερέστερα καθεμία από αυτές τις προσεγγίσεις.

Ορισμός μεθόδων που περιλαμβάνουν τη συμπερίληψη, τη στήριξη και τη συμμετοχή

Μέθοδος συμπερίληψης: Η μέθοδος συμπερίληψης περιλαμβάνει όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα από την ταυτότητά τους, όπως π.χ., φυλή, εθνότητα, ταυτότητα και έκφραση φύλου, σεξουαλικό προσανατολισμό, κοινωνική τάξη, εθνικότητα, θρησκεία, ηλικία, ψυχική ή σωματική αναπηρία, ψυχική ή σωματική ασθένεια και άλλες ταυτότητες. Πρόκειται για την παροχή ίσης πρόσβασης και ευκαιριών και την απαλλαγή από διακρίσεις και μισαλλοδοξία.² Η υιοθέτηση μεθόδων συμπερίληψης στην τεκμηρίωση και μνημόνευση σημαίνει διασφάλιση της συμμετοχής πολλαπλών φωνών, ιδίως των φωνών και των εμπειριών ανθρώπων που περιθωριοποιούνται και γίνονται άρατοι στην κοινωνία. Οι μέθοδοι τεκμηρίωσης και μνημόνευσης που δεν περιλαμβάνουν αποκλεισμούς μπορεί να έχουν επιζήμιες συνέπειες, βαθύνοντας τις διαφορές και τις διακρίσεις. Υπάρχει απόλυτη ανάγκη να δημιουργηθούν περιεκτικές διηγήσεις ιστοριών που ενισχύουν τις περιθωριοποιημένες φωνές και προσφέρουν ποικίλες εναλλακτικές σε επιβλαβείς «επίσημες ηγεμονικές αφηγήσεις».

“Δίκτυο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Ροχίνγκια” Rohingya Human Rights Network Καναδάς και Μπαγκλαντές

Μέθοδος στήριξης: Η μέθοδος της στήριξης είναι η διαδικασία που δίνει τη δυνατότητα στα άτομα να αισθάνονται ασφαλή, να αποκτήσουν εξουσία και να μιλήσουν ανοιχτά. Όταν ασχολούμαστε με παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ψυχικά τραύματα, είναι σημαντικό να υιοθετούμε προσεγγίσεις σχετικές με τα ψυχικά τραύματα και να αναπτύσσουμε μεθόδους που στηρίζουν τα θύματα. Η αφήγηση της ιστορίας κάποιου μπορεί να είναι ισχυρή και μεταμορφωτική (και να μη δημιουργεί καινούργιο ψυχικό τραύμα) εάν γίνει με ευαίσθητο τρόπο και εάν επιτρέπει στα θύματα και τους επιζώντες να ανακτήσουν τον έλεγχο της ιστορίας τους. Αυτό απαιτεί την επινόηση προσαρμοσμένων μεθόδων για τη συμμετοχή θυμάτων και επιζώντων λαμβάνοντας υπόψη τις συγκεκριμένες πολιτισμικές μεθόδους, τις ανάγκες και τις προκλήσεις τους.

Μέθοδος συμμετοχής: Η μέθοδος συμμετοχής περιλαμβάνει μια σειρά από δραστηριότητες που επιτρέπουν στους απλούς ανθρώπους να διαδραματίσουν ενεργό και δυναμικό ρόλο σε αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή τους. Αυτό σημαίνει ότι δεν ακούγονται απλώς οι άνθρωποι, αλλά και εισακούονται. Και ότι οι φωνές τους διαμορφώνουν τις εκβάσεις.³ Οι μέθοδοι συμμετοχής ξεπερνούν τα στάδια διαβούλευσης και συνεργασίας και συνεπιφέρουν την καθιέρωση διαλόγου με τα θύματα και τους επιζώντες και τη συνδημιουργία μαζί τους σε όλες τις πτυχές της διαδικασίας, με κοινή κατανομή της εξουσίας στη λήψη αποφάσεων. Απαιτεί βαθιά, στοχευμένη δέσμευση και όχι συμβολική, επιφανειακή ή μερική συμμετοχή και μπορεί να προκύψει μόνο από την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και στενών σχέσεων και την ανάπτυξη ενός ασφαλούς χώρου για τη συμμετοχή των ανθρώπων της.

Γιατί είναι σημαντική η υιοθέτηση μεθόδων που περιλαμβάνουν τη συμπερίληψη, τη στήριξη και τη συμμετοχή;

Η υιοθέτηση μεθόδων που περιλαμβάνουν τη συμπερίληψη, τη στήριξη και τη συμμετοχή είναι σημαντική για:

- Να συλλάβει πολλαπλές αντιλήψεις και ανάγκες, ειδικά εκείνες των περιθωριοποιημένων και αποσιωπημένων ομάδων, και να προωθήσει πιο λεπτές και πολύπλευρες διηγήσεις και να επιτρέψει την ανάπτυξη αποτελεσματικών, περιεκτικών και συμπεριληπτικών δημόσιων πολιτικών και διαδικασιών,
- Να υποστηρίξει επιζώντες και θύματα στη διαδικασία ίσایش τους, ανακτώντας την αυτενέργεια στη διήγησή τους, και
- Να αξιοποιήσει τη μοναδική πείρα και την αντίληψη των θυμάτων και των επιζώντων.

Παραδείγματα μεθόδων που περιλαμβάνουν τη συμπερίληψη, τη στήριξη και τη συμμετοχή

Κρατικό Μουσείο Μετανάστευσης του Σάο Πάολο (Βραζιλία)

Το [Κρατικό Μουσείο Μετανάστευσης του Σάο Πάολο](#), στη Βραζιλία, άνοιξε το 1993 για να αφηγηθεί τις ιστορίες των Ευρωπαίων μεταναστών και των οικογενειών τους. Στεγασμένο στον Bras, πρώην ξενώνα μεταναστών, που έπαιξε σημαντικό ρόλο στις προηγούμενες μεταναστευτικές πολιτικές που στόχευαν στη «λεύκανση» του πληθυσμού της Βραζιλίας, το μουσείο συνειδητοποίησε ότι οι διηγήσεις ιστοριών μετανάστευσης που εκπροσωπούνται από το μουσείο είναι προκατειλημμένες με βάση τις ιστορίες μεταναστών από την Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και την Ασία και των απογόνων τους στον πληθυσμό της πολιτείας του Σάο Πάολο της Βραζιλίας και συστηματικά παραλείπονται αφηγήσεις Αφρο-Βραζιλιάνων και Αυτοχθόνων, που σήμερα είναι γνωστές ως διηγήσεις αναγκαστικής μετανάστευσης. Αυτή η μεροληψία είναι μια κληρονομιά των πολιτικών «λεύκανσης» της Βραζιλίας και της αποικιακής ιστορίας, που συνέβαλαν στον περιθωριοποίηση των Αφρο-Βραζιλιάνων και των Αυτοχθόνων και στην παράλειψή τους από τα ιστορικά αρχεία. Από την επαναλειτουργία του το 2014, το μουσείο έχει ανακρίνει αυτές τις συνδέσεις και τις σιωπές στην επίσημη μεταναστευτική ιστορία της Βραζιλίας, καθώς και τις συνέπειές της στην κοινωνική συνοχή. Σήμερα, στοχεύει να παρουσιάσει μια περιεκτική αφήγηση και κληρονομιά και να αποκαλύψει τον κρίσιμο ρόλο που μπορεί να παίξει αυτή η συμπερίληψη στην καταπολέμηση των διακρίσεων και του ρατσισμού στη βραζιλιάνικη κοινωνία σήμερα.

Η Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των Γυναικών (WORI) (Ουγκάντα)

Η [Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των Γυναικών](#) (WORI), στην Ουγκάντα, είναι μια μη κυβερνητική οργάνωση που λειτουργεί καταφύγιο για επιζώντες έμφυλης βίας και τεκμηριώνει έμφυλες παραβιάσεις. Για χρόνια, η WORI έδινε προτεραιότητα στη συλλογή πληροφοριών για λόγους ανάληψης ευθυνών σε σχέση με τις ανάγκες και τις προσωπικές ιστορίες των γυναικών. Αυτή η προσέγγιση εγκυμονούσε τον

κίνδυνο ακούσιας βλάβης για τις γυναίκες καθιστώντας τις και μειώνοντάς τις στην ιδιότητά τους ως θύματα, και επίσης απέκλειε γυναίκες με ιδιαίτερα δύσκολες διηγήσεις ιστοριών που δεν ένιωθαν ασφαλείς να μοιραστούν την ιστορία τους. Η WORΙ επανεξέτασε τις μεθόδους τεκμηρίωσης και υιοθέτησε εναλλακτικές μεθόδους διήγησης ιστοριών που μοιράζονται τις ιστορίες των γυναικών με έναν ευαίσθητο, ενισχυτικό και μεταμορφωτικό τρόπο. Η WORΙ διοργάνωσε επιμορφώσεις για το προσωπικό και τους επιζώντες για να οικοδομήσουν τις γνώσεις τους σχετικά με τις διαφορετικές προσεγγίσεις και τεχνικές της διήγησης ιστοριών (συνεντεύξεις, χαρτογράφηση σώματος, αυτοκαταγραφή κ.λπ.). Με βάση αυτή την επιμόρφωση, οι συμμετέχοντες επιζώντες αποφάσισαν ποια μέθοδο ήθελαν να χρησιμοποιήσουν για να πουν τη δική τους ιστορία και πώς, πού και πότε μπορούσε να εμφανιστεί.

Το Γυναικείο Ινστιτούτο Εναλλακτικής Ανάπτυξης (WINAD) (Τρινιντάντ και Τομπάγκο)

Το **Γυναικείο Ινστιτούτο Εναλλακτικής Ανάπτυξης** (WINAD), στο Τρινιντάντ και το Τομπάγκο, ξεκίνησε το 2022 για να δημιουργήσει ένα νέο μουσείο και μνημείο της Συμβολής των Γυναικών στην Ηγεσία και την Ανάπτυξη του Τρινιντάντ και του Τομπάγκο για να ενισχύσει τις γυναίκες και να αμφισβητηθούν τα στερεότυπα και οι διακρίσεις κατά των γυναικών. Στη διάρκεια αυτή, το WINAD συνειδητοποίησε ότι ο ρόλος του ήταν κάτι παραπάνω από την παρουσίαση των γυναικείων ιστοριών: ότι οι ιστορίες των γυναικών πρέπει να λέγονται από μόνες τους αντί να τις μοιράζονται «εκ μέρους των γυναικών» και ότι οι γυναίκες έχουν την κυριότητα συμμετέχοντας στη λήψη αποφάσεων κατά την έναρξη δημιουργίας του μουσείου. Το WINAD δημιούργησε μια Συντονιστική Επιτροπή που αποτελείται από εκπροσώπους διαφορετικών κοινοτήτων για την ανάπτυξη κοινοτικών διαδικασιών συμμετοχής σε όλα τα επίπεδα ανάπτυξης του μουσείου και σε όλες τις πτυχές του έργου του.

ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΜΕΘΟΔΩΝ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ, ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΒΙΑΙΩΣ ΕΚΔΙΩΧΘΕΝΤΕΣ

Η υιοθέτηση μεθόδων που περιλαμβάνουν τη συμπερίληψη, τη στήριξη και τη συμμετοχή για την τεκμηρίωση και τη μνημόνευση των εμπειριών των βιαίως εκδιωχθέντων μπορεί να είναι βαθιά μεταμορφωτική και να οδηγήσει σε βαθιά θετική αλλαγή δημιουργώντας περιεκτικές αφηγήσεις που έχουν τη δύναμη να προάγουν τη ίαση για τους βιαίως εκδιωχθέντες καθώς και να αλλάξουν τις αντιλήψεις της κοινωνίας και των υπεύθυνων χάραξης πολιτικής. Αυτή η ενότητα εξετάζει λεπτομερέστερα τον τρόπο υιοθέτησης μεθόδων που περιλαμβάνουν τη συμπερίληψη, τη στήριξη και τη συμμετοχή σε άτομα που εκδιώχθηκαν με τη βία.

Βεβαιωθείτε ότι περιλαμβάνονται οι περιθωριοποιημένες φωνές μεταξύ των βιαίως εκδιωχθέντων

Δημιουργία περιεκτικών διηγήσεων αναγκαστικού εκτοπισμού σημαίνει διασφάλιση της συμμετοχής πολλαπλών φωνών, ειδικά των φωνών και των εμπειριών των ομάδων που είναι οι πιο περιθωριοποιημένες και πιο αόρατες στην κοινωνία, καθώς και γυναίκες, κοινότητες ΛΟΑΤΚΙΑ+, άτομα με ειδικές ανάγκες, παιδιά, εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες και βία εκδιωχθέντες που ζουν ως πρόσφυγες σε καταυλισμούς εκδιωχθέντων εντός της χώρας τους.

Εντός των εκδιωχθέντων με τη βία, ορισμένες ομάδες είναι περισσότερο αποκλεισμένες από άλλες. Για να εφαρμόσουμε πραγματικά τη συμπερίληψη, είναι σημαντικό να χαρτογραφήσουμε αυτές τις φωνές και να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή τους.

Για να γίνει αυτό, είναι σημαντικό να αναλογιστείτε τις προκλήσεις και τα εμπόδια που εμποδίζουν την αυτενέργειά τους και την ικανότητά τους να συμμετέχουν πλήρως.

Προκλήσεις και εμπόδια για την εμπλοκή των βίαια εκδιωχθέντων:

- Σοβαρά συναισθηματικά εμπόδια που συνδέονται με ψυχικά τραύματα που μπορεί να συνεχίζουν να υπάρχουν.
- Έλλειψη προστασίας και ασφάλειας για όσους μιλάνε ανοιχτά, ιδιαίτερα για τους εκδιωχθέντες εντός της χώρας τους που βρίσκονται ακόμη σε ζώνη σύγκρουσης ή για άτομα που ζουν υπό καταπιεστικά καθεστώτα.
- Καμία ελευθερία κινήσεων σε πολλές καταστάσεις αναγκαστικής εκδίωξης (στρατόπεδα, καταυλισμοί, κ.λπ.).
- Οικονομικές δυσκολίες και ιεράρχηση των βασικών αναγκών επιβίωσης.
- Έλλειψη αυτενέργειας των περιθωριοποιημένων ομάδων που αισθάνονται ανίσχυρες (νέοι, παιδιά κ.λπ.).
- Έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, το ψυχικό τραύμα και την εξομάλυνση του τραύματος.
- Κοινωνικό στίγμα και αρνητικά στερεότυπα, τα οποία δημιουργούν προκαταλήψεις (π.χ., η συζήτηση για προσωπική εμπειρία και ψυχικό τραύμα θα μπορούσε να φέρει ντροπή στην οικογένεια και την κοινότητα).
- Έλλειψη εμπιστοσύνης που εμποδίζει τους ανθρώπους να συμμετέχουν και που προκαλεί κατακερματισμό των προσπαθειών ανάληψης ηγετικού ρόλου από άτομα που έχουν εκδιωχθεί βίαια.
- Γλώσσα και πολιτισμικές διαφορές. Και
- Εμπόδια στην πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες, δεδομένα, δίκτυα και πόρους.

Για να καταπιαστεί κανείς με περιθωριοποιημένες ομάδες, δεν αρκούν οι καλές προθέσεις. Είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη τα εξής:

- Πρέπει να παρέχεται ένας ασφαλής χώρος για τα μέλη της ομάδας να εκφράσουν και να επεξεργαστούν το ψυχικό τραύμα.
- Να αφιερώνεται χρόνος στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης.
- Να αξιολογούνται συνεχώς οι κίνδυνοι ως προς την ασφάλεια και να αναπτύσσονται στρατηγικές μετριασμού.
- Να λαμβάνεται υπόψη η διατομεακότητα και να εξετάζονται τα πάντα και οτιδήποτε μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο στη συμμετοχή, καθώς και το φύλο, η φυλή, η τάξη, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η σωματική ικανότητα κ.λπ. και να χρησιμοποιούνται προσεγγίσεις με ευαισθησία ως προς φύλο/εθνότητα/φυλή/θρησκεία.
- Να κατανοούνται και να εντοπίζονται ανεπίγνωστες και βαθιά ριζωμένες προκαταλήψεις και άλλες μέθοδοι που εισάγουν διακρίσεις που μπορεί να υπάρχουν στην ομάδα του πρότζεκτ.
- Να χρησιμοποιείται λεξιλόγιο και γλώσσα προσαρμοσμένα στην ομάδα.
- Να αναγνωρίζονται και να αμφισβητούνται όλες οι μορφές εξουσίας μες στην ομάδα και να δίνεται προσοχή στις μετα-αφηγήσεις με βάση το φύλο και την κοινωνική δομή.
- Να δίνεται προσοχή σε άτομα των οποίων η ταυτότητα φύλου, καθώς και η έκφραση φύλου, έρχεται σε αντίθεση με αυτό που θεωρείται ως ο κανόνας του φύλου.
- Να παρέχονται παραπομπές σε κατάλληλες υπηρεσίες υποστήριξης και οικονομικής υποστήριξης όταν είναι δυνατόν. Και
- Να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα ψυχικά τραύματα και να δοθεί πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες, δεδομένα, δίκτυα και πόρους.

Ο Οργανισμός Εγκληματολογικών Επιστημών του Αφγανιστάν (AFSO) είναι ο πρώτος μη κυβερνητικός οργανισμός εγκληματολογίας στο Αφγανιστάν. Αποστολή του είναι να συνηγορεί υπέρ της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των πολιτικών ελευθεριών και του κράτους δικαίου. Χρησιμοποιώντας τεκμηρίωση και ιατροδικαστικές επιστήμες, το AFSO έχει συμβάλει καθοριστικά στην τεκμηρίωση εξαναγκαστικών εξαφανίσεων και ομαδικών τάφων από τον εμφύλιο πόλεμο στο

Αφγανιστάν και άλλες ένοπλες συγκρούσεις των τελευταίων τεσσάρων δεκαετιών. Στο πλαίσιο του πρότζεκτ επιχορήγησης που διαθέτει, η ομάδα AFSO τεκμηρίωσε τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά της κοινότητας των Χαζάρα στην περιοχή Khas Uozgan του Αφγανιστάν που τους ανάγκασε να εξοριστούν. Ο στόχος ήταν να υποστηριχθεί αυτή η κοινότητα που υφίσταται διακρίσεις διαχρονικά για να διαμορφώσει τις αφηγήσεις της και να επιδιώξει την αλήθεια, τη δικαιοσύνη και την υπευθυνότητα. Η ομάδα AFSO επικεντρώθηκε στη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για να ζητήσει από άτομα να μοιραστούν τις μαρτυρίες τους και να συμμετάσχουν στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους. Για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης, η ομάδα εργάστηκε μέσω τοπικών δικτύων, κοινωνικών ακτιβιστών και ηγετών της κοινότητας που παρουσίασαν το πρότζεκτ και την ομάδα και διευκόλυναν τις συζητήσεις. Οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν σε ασφαλή και ιδιωτικά περιβάλλοντα, διασφαλίζοντας την ανωνυμία των συμμετεχόντων, οι οποίοι ανησυχούσαν πολύ για την ασφάλεια των συγγενών τους στο Αφγανιστάν.

Υιοθετήστε μεθόδους στήριξης για τη διήγηση ιστοριών

Οι συνεντεύξεις είναι η πιο κοινή μέθοδος για την κοινοποίηση πληροφοριών σχετικά με ένα συμβάν ή την προσωπική τους εμπειρία. Αλλά υπάρχουν εναλλακτικές μέθοδοι διήγησης ιστοριών που μπορεί πραγματικά να στηρίζουν τους ανθρώπους και να μεταμορφώνουν σε βάθος θύματα και επιζώντες. Έχουν τη δυνατότητα να στηρίζουν τους βίαια εκδιωχθέντες στη θεραπευτική τους διαδικασία, ανακτώντας αυτενέργεια στην αφήγηση της ιστορίας τους.

Είναι σημαντικό να αποκτήσετε γνώση των συμμετεχόντων εκ βαθέων προκειμένου να επιλέξετε την κατάλληλη μέθοδο διήγησης ιστοριών που θα τους κρατήσει ασφαλείς και θα τους στηρίξει.

Εναλλακτικές μέθοδοι διήγησης ιστοριών:

Χαρτογράφηση σώματος: Αυτή είναι η διαδικασία δημιουργίας χαρτών σώματος χρησιμοποιώντας σχέδιο, ζωγραφική ή άλλα μέσα για να αναστοχαστούν και να εκφράσουν οπτικά τα προσωπικά βιώματα της ζωής κάποιου. Δημιουργεί έναν ασφαλή χώρο για να θυμηθούν και να εκφράσουν τις εμπειρίες τους οι

συμμετέχοντες προκειμένου να επιτύχουν ένα επίπεδο ίασης από τις οδυνηρές αναμνήσεις τους.

Διήγηση ιστοριών μέσω προσωπικών αντικειμένων: Αυτή είναι μια άλλη μορφή μνημόνευσης, όπου οι συμμετέχοντες μοιράζονται προσωπικά αντικείμενα που σχετίζονται με την εμπειρία τους. Αυτά τα αντικείμενα μεταφέρουν τη συναισθηματική φόρτιση της εμπειρίας τους, ιδιαίτερα την εμπειρία της απώλειας που συχνά είναι δύσκολο να επικοινωνήσει κανείς με λέξεις.

Διήγηση ιστοριών μέσα από την τέχνη: Η καλλιτεχνική έκφραση είναι μια ευκαιρία για να πουν τις ιστορίες και τις εμπειρίες τους τα θύματα και οι επιζώντες, ειδικά τα παιδιά που δεν ξέρουν ακόμη τα λόγια να εκφραστούν ή οι περιθωριοποιημένες ομάδες που αισθάνονται αποδυναμωμένες.

Συζήτηση της ομάδας εστίασης (FGD): Αυτό αποτελείται από διαλόγους ανάμεσα σε 6-10 άτομα, καθοδηγούμενα από έναν συντονιστή. Ο σκοπός αυτών των διαλόγων είναι η απόκτηση εις βάθος πληροφοριών σχετικά με τις αντιλήψεις ή τις εμπειρίες των συμμετεχόντων σε ένα συγκεκριμένο θέμα/εύρος θεμάτων. Όταν οι συμμετέχοντες αισθάνονται ανασφαλείς να μιλήσουν για την προσωπική τους εμπειρία, το FGD παρέχει ένα ασφαλές περιβάλλον, όπου μπορούν να προσεγγιστούν και να συζητηθούν ευαίσθητα θέματα με έμμεσους τρόπους.

“Σύλλογος Αλληλεγγύης Αφγανών Προσφύγων” Afghan Refugees Solidarity Association (ARSA), Τουρκία

Η **Ένωση Αλληλεγγύης Αφγανών Προσφύγων** (ARSA) είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός αφιερωμένος στην παροχή υποστήριξης και βοήθειας σε πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο στην Τουρκία. Στο πλαίσιο του πρότζεκτ επιχορήγησης που διαθέτει, η ομάδα ARSA ξεκίνησε την πρωτοβουλία «Παιδιά με σακίδια πλάτης» που ζητούσε από εκδιωχθέντα παιδιά να πουν την εμπειρία τους μέσω της καλλιτεχνικής έκφρασης. Ο βαθύς ψυχολογικός και συναισθηματικός αντίκτυπος που βιώνουν τα παιδιά που εκδιώχθηκαν βίαια και η έλλειψη κατάλληλης υποστήριξης επιδεινώνει τη συναισθηματική τους δυσφορία και εμποδίζει την προσωπική τους ανάπτυξη. Κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης 10 ημερίδων, το πρότζεκτ παρείχε ένα ασφαλές και στοργικό περιβάλλον όπου τα βίαια εκδιωχθέντα Αφγανά παιδιά στην Τουρκία απέκτησαν εμπιστοσύνη και μπόρεσαν να εκφραστούν μέσω της τέχνης.

Η **Mujer Diaspora** είναι μια πρωτοβουλία για την ενδυνάμωση των γυναικών της Κολομβίας στη διασπορά ώστε να γίνουν φορείς αλλαγής τόσο στην ειρηνευτική διαδικασία της Κολομβίας όσο και στις χώρες υποδοχής τους. Στόχος της είναι να συμβάλει στην επούλωση του τραύματος που προκλήθηκε τόσο από την ένοπλη σύγκρουση όσο και από τη μεταναστευτική διαδικασία. Να εξασφαλίσει ότι οι εμπειρίες και τα βιώματα της κοινότητας της διασποράς τροφοδοτούν την επίσημη αλήθεια, τη μνήμη και τις πρωτοβουλίες συμφιλίωσης στην Κολομβία και να βελτιώσει την ένταξη της ατόμων της διασποράς στις χώρες υποδοχής. Στο πλαίσιο του πρότζεκτ επιχορήγησης που διαθέτει, η ομάδα Mujer Diaspora ασχολήθηκε με 20 κολομβιανές γυναίκες θύματα της κολομβιανής σύγκρουσης που ζουν εξόριστες στο Λονδίνο και τη Βαρκελώνη. Όλες αυτές οι γυναίκες είχαν μια νέα τραυματική εμπειρία όταν έδωσαν την κατάθεσή τους ενώπιον της κολομβιανής επιτροπής αλήθειας που είναι επιφορτισμένη με τη διερεύνηση των φρικαλεοτήτων που σχετίζονται με τη σύγκρουση. Μέσω ημερίδων αλφαριθμητισμού, συγκεντρώθηκαν για να μοιραστούν και να προβληματιστούν σχετικά με τις εμπειρίες τους και τις στρατηγικές ανθεκτικότητας που ανέπτυξαν στο πέρασμα του χρόνου. Το τελικό προϊόν αυτών των ημερίδων θα κοινοποιηθεί στις βίαια εκδιωχθείσες γυναίκες από άλλες χώρες ως εργαλείο που θα τις βοηθήσει να αντιμετωπίσουν τα δικά τους τραύματα και να σχεδιάσουν θυματοκεντρικές διαδικασίες τεκμηρίωσης και μνημόνευσης. Η αναγνώριση των εμπειριών αυτών των γυναικών και η εκτίμηση των δεξιοτήτων και των στρατηγικών που ανέπτυξαν συνέβαλαν στη συλλογική ίαση και στήριξή τους.

Δημιουργία συνεργατικών διαδικασιών λήψης αποφάσεων και συνδημιουργίας

Η συμμετοχή βίαια εκδιωχθέντων ατόμων σε διαδικασίες συλλογικής λήψης αποφάσεων και συνδημιουργίας είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να ανταποκριθούν καλύτερα στις ανάγκες τους, να τους δοθεί αυτενέργεια σε πλαίσιο αναγκαστικής εκδίωξης και να αξιοποιηθεί η μοναδική τους πείρα και αντίληψη. Αυτό σημαίνει υπέρβαση της συμβολικής διαβούλευσης ή της επιφανειακής ή μερικής συμμετοχής. Αντίθετα, απαιτεί τη δημιουργία μιας δίκαιης πολυμερούς δομής λήψης αποφάσεων όπου οι άνθρωποι έχουν τη δύναμη να αποφασίζουν τι είναι καλύτερο για τον εαυτό τους. Αυτό περιλαμβάνει τα εξής:

- Οικοδόμηση μιας ισότιμης σχέσης.
- Προσαρμογή σε κώδικες κοινωνικής συμπεριφοράς, αξίες, γνώσεις και δομές της ομάδας, επειδή αυτό μπορεί να λειτουργήσει με βάση ένα διαφορετικό σύνολο αξιών, κανόνων και μεθόδων.
- Αφιέρωση χρόνου για να δημιουργηθούν προσεκτικές σχέσεις με την ομάδα και διάλογος για τη διαπραγμάτευση τρόπων συνδημιουργίας με δίκαιο τρόπο.
- Ανάπτυξη αποτελεσματικών μεθόδων επικοινωνίας μεταξύ των συμμετεχόντων.
- Διασφάλιση συνιδιοκτησίας κατά την υλοποίηση του πρότζεκτ. Και
- Διασφάλιση συνιδιοκτησίας των εκβάσεων του πρότζεκτ.

Το **Δίκτυο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ροχίνγκια** (RHRN) στον Καναδά είναι ένα δίκτυο ακτιβιστών, ομιλητών και συγγραφέων Ροχίνγκια από στρατόπεδα προσφύγων και άλλες τοποθεσίες διασποράς που ευαισθητοποιεί τον κόσμο για τα δεινά των Ροχίνγκια. Στο πλαίσιο του πρότζεκτ επιχορήγησης που διαθέτει, η ομάδα RHRN εργάστηκε για την τεκμηρίωση χωριών και τοποθεσιών των Ροχίνγκια που είναι πολιτιστικής σημασίας, εντός της Μιανμάρ, που έχουν διαγραφεί από την κυβέρνηση της Μιανμάρ και δεν εμφανίζονται πλέον στους χάρτες. Στόχος είναι να αντικρουστεί η επίσημη άποψη που αρνείται την ιστορία και την ύπαρξη των Ροχίνγκια στη Μιανμάρ, με τη δημιουργία μιας διαδικτυακής διαδραστικής δημόσιας βάσης δεδομένων όπου θα εμφανίζονται τα εξολοθρευμένα χωριά των Ροχίνγκια με σχετικά έγγραφα όπως ταυτότητες, κάρτες απογραφής και φωτογραφίες τζαμιών, σχολείων, νεκροταφείων κ.λπ. που έχουν διατηρηθεί από επιζώντες Ροχίνγκια σε προσφυγικούς καταυλισμούς. Η ομάδα του RHRN εστίασε τις προσπάθειές της στη στήριξη των Ροχίνγκια στους καταυλισμούς για να τεκμηριώσουν μόνοι τους τα χωριά και τις τοποθεσίες τους που έχουν πολιτιστική σημασία για τους ίδιους και να αποκτήσουν ιδιοκτησία του πρότζεκτ.

No title

Transitional Justice
in Spanish
is a woman,
but upon finding her,
the faces of men are unveiled,
and the ostentation of power.

And in this encounter,
Me, a woman,
can only be a victim,
giving my testimony,
perhaps a secretary,
taking notes.

From the power
behind a desk,
a tie analyzes my story
to its liking,
fragments it
from the power,
without humility.

Although we seek the same end,
You, transitional justice,
remain feeding powers.
Me, with the open wound,
that I have learned to heal.

I approach you
to become ashes still carrying ember,
and when joining them with the ashes of other women,
we can become a giant flame,
that illuminates
beyond your tie,
beyond your desk,
beyond your borders,
beyond your vain powers.

Sin títulos

La justicia transicional
en español
es una mujer,
pero al encontrarla
se desvela el rostro de hombres,
y la ostentación de poder.

Y en este encuentro,
yo mujer
solo puedo ser víctima,
dando mi testimonio,
quizás secretaria,
tomando apuntes.

Desde el poder
detrás de un escritorio
una corbata analiza mi historia
a su gusto,
la fragmenta
desde el poder,
sin humildad.

Aunque buscamos el mismo fin
Tu, justicia transicional
te quedas alimentando poderes.
Yo con la herida abierta
que ya se sanar.

Me acerco a ti
para convertirme en ceniza que aún lleva brasa,
y que al juntarla con las cenizas de otras mujeres,
podemos ser un fuego gigante,
que alumbre
más allá de tu corbata,
de tu escritorio,
de tus vanos poderes.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η τεκμηρίωση και η μνημόνευση των εμπειριών των βίαια εκδιωχθέντων ατόμων με την υιοθέτηση μιας θυματοκεντρικής προσέγγισης χωρίς αποκλεισμούς έχει τη δυνατότητα να μεταμορφώσει βαθιά την κοινωνία και να την οδηγήσει σε βαθιά θετική αλλαγή.

Επικεντρώνοντας στις βίαια εκδιωχθείσες φωνές και στηρίζοντας τις περιθωριοποιημένες ομάδες να έχουν αυτενέργεια, μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι ικανοποιούνται οι πολυδιάστατες ανάγκες τους –καθώς και το δικαίωμά τους στην αλήθεια, τη δικαιοσύνη και την ανάληψη ευθυνών– αντικρούοντας ιστορίες μίσους και μεροληψίας που οδηγούν σε περισσότερο αποκλεισμό και διακρίσεις, και αξιοποιώντας τη μοναδική αντίληψη και πείρα τους.

Η οικοδόμηση μιας ισότιμης και ισχυρής σχέσης με τους βίαια εκδιωχθέντες απαιτεί χρόνο, και μια εκ βαθέων και μακροπρόθεσμη επένδυση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

«Τεκμηρίωση της κοινωνίας των πολιτών για την ανάληψη ευθυνών». Παγκόσμια Πρωτοβουλία για Δικαιοσύνη, Αλήθεια και Συμφιλίωση. Πρόσβαση στις 14 Νοεμβρίου 2023. <https://gijtr.org/our-work/civil-society-documentation-for-accountability/>.

Colmenares Millán, Dario. «Επιμόρφωση I: Αρχές τεκμηρίωσης και μνημόνευσης με επίκεντρο τα θύματα.» Με τη δική τους φωνή: Θυματοκεντρική τεκμηρίωση και μνημόνευση της αναγκαστικής εκδίωξης. Παρουσίαση στο «Με τη δική τους φωνή»: Θυματοκεντρική τεκμηρίωση χωρίς αποκλεισμούς και μνημόνευση της αναγκαστικής εκδίωξης, 13 Σεπτεμβρίου 2023.

GIJTR, έκδ. Δίνοντας ζωή στη μνήμη: Εγχειρίδιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για τη δημιουργία και τη διατήρηση ψηφιακών αρχείων. ΖΩΗ ΣΤΙΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ, 2023. <https://gijtr.org/wp-content/uploads/2023/07/CSOs-in-Digital-Archiving-Toolkit-EN-final-single-pages-1.pdf>.

GIJTR, έκδ. Ζωντανά αρχεία: Μια εισαγωγική εργαλειοθήκη για οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στη δημιουργία προφορικών αρχείων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την οργάνωση της τεκμηρίωσής τους. LIVING ARCHIVES, 2020. <https://gijtr.org/wp-content/uploads/2021/12/Living-Archives-Toolkit-6x9-EN-final.pdf>.

GIJTR, έκδ. Οδηγίες εργασίας σχετικά με τη συλλογή και τη διατήρηση της τεκμηρίωσης της κοινωνίας των πολιτών για σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη χρήση τους από μέτρα ανάληψης ευθυνών. ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, 2020. <https://gijtr-stage.bdf.technology/uploads/2020/10/GIJTR-Working-Guidelines-FINAL-ENGLISH.pdf>.

GIJTR, έκδ. Χαρτογράφηση σώματος για δράσεις ευαισθητοποίησης. A Toolkit By Shirley Gunn 2018 https://www.sitesofconscience.org/wp-content/uploads/2023/06/Toolkit-Body-Mapping-2018_Online.pdf.

ICS C, *Τεκμηρίωση μετασχηματισμού: Νέες προσεγγίσεις στις πρωτοβουλίες τεκμηρίωσης που βασίζονται στην κοινότητα.* YouTube. YouTube, 202p. <https://www.youtube.com/watch?v=KorcMV98dE0>.

Mohammed, Sumaiya. «Επιμόρφωση II: Ευαίσθητες και όχι εκ νέου τραυματικές προσεγγίσεις στην τεκμηρίωση και τη μνημόνευση». Με τη δική τους φωνή: Θυματοκεντρική τεκμηρίωση και μνημόνευση της αναγκαστικής εκδίωξης. Παρουσίαση στο «Με τη δική τους φωνή»: Θυματοκεντρική τεκμηρίωση και μνημόνευση της αναγκαστικής εκδίωξης, 14 Σεπτεμβρίου 2023.

Ndow, Nana-Jo. «Επιμόρφωση I: Αρχές τεκμηρίωσης και μνημόνευσης με επίκεντρο τα θύματα.» Με τη δική τους φωνή: Θυματοκεντρική τεκμηρίωση και μνημόνευση της αναγκαστικής εκδίωξης. Παρουσίαση στο «Με τη δική τους φωνή»: Θυματοκεντρική τεκμηρίωση χωρίς αποκλεισμούς και μνημόνευση της αναγκαστικής εκδίωξης, 13 Σεπτεμβρίου 2023.

PILPG, Η Τεκμηρίωση ως εργαλείο για τη μεταβατική δικαιοσύνη. *YouTube*. YouTube, 2021. <https://www.youtube.com/watch?v=krSeHx6lwjw>.

PILPG, Άλλες χρήσεις της τεκμηρίωσης. *YouTube*. YouTube, 2021. <https://www.youtube.com/watch?v=9OyaKNTzFvg>.

Υπηρεσία δεδομένων της Αγγλίας. «Ανωνυμοποίηση Ποιοτικών Δεδομένων». HB Data Service, 20 Απριλίου 2023. <https://ukdataservice.ac.uk/learning-hub/research-data-management/anonymisation/anonymising-qualitative-data/>.

Σημειώσεις τέλους

1 Mohammed, Sumaiya. «Επιμόρφωση II: Ευαίσθητες και όχι εκ νέου τραυματικές προσεγγίσεις στην τεκμηρίωση και τη μνημόνευση» Με τη δική τους φωνή: Θυματοκεντρική τεκμηρίωση και μνημόνευση της αναγκαστικής εκδίωξης. Παρουσίαση στις 14 Σεπτεμβρίου 2023.

2 Τι σημαίνει συμπερίληψη; <https://www.inclusion.me.uk/news/what-does-inclusion-mean>.

3 Ιστοτόπος μεθόδων συμμετοχής, <https://www.participatorymethods.org/page/about-participatory-methods>.

International Coalition of
SITES of CONSCIENCE

www.sitesofconscience.org

 [Facebook.com/SitesofConscience](https://www.facebook.com/SitesofConscience)

 [@SitesConscience](https://twitter.com/SitesConscience)

 [@SitesofConscience](https://www.instagram.com/SitesofConscience)

GIJTR

Global Initiative for Justice
Truth & Reconciliation

www.gijtr.org

 [@GIJTR](https://twitter.com/GIJTR)

 [@GIJTR](https://www.instagram.com/GIJTR)

AHRDO

Afghanistan Human Rights
and Democracy Organization

www.AHRDO.org

 [Facebook.com/AHRDO](https://www.facebook.com/AHRDO)

 [@AhrdoAfg](https://twitter.com/AhrdoAfg)

 [@ahrdo_afg](https://www.instagram.com/ahrdo_afg)

 [@ahrdoorg590](https://www.youtube.com/@ahrdoorg590)